Avondblad, A.

Buitengewoon Congres van de S.D.A.P.

Deventer, 14 Februari.

De derde openbare zitting van het buitengewoon congres werd hedenmorgen te 9 uur geopend.

De algemeene bespreking over de Tribune-kwestie en de daarop betrekking hebbende voorstellen van het partijbestuur en eenige afdeelingen werd voortgezet.

De voorzitter merkt op, dat de besprekingen van het congres gisterenavond niet weinig belemmerd zijn door de bezoekers van de publieke tribune. Hij hoopt, dat het congres vandaag door die tribune niet gehinderd zal worden.

Voordat het woord gegeven wordt aan den heer Wijnkoop, om te spreken namens de Tribune, — de heer Wijnkoop is nog niet ter vergadering verschenen, wat groote hilariteit verwekt — tracht de heer Vliegen de grieven te weerleggen, die door sommige sprekers tegen de redactie van het Volk zijn ingebracht. 't Waren meest vage beschuldigingen, naar sprekers meening. En welke redactie van een blad geeft niet eens onderschriften onder ingekomen stukken? Doet dit de redactie van de Tribune ook niet? Spreker komt er tegen op, dat het Volk de laatste jaren het orgaan van één partij, die van de revisionisten zou zijn geweest. Wanneer is ook maar één stuk van de Marxisten geweigerd? Het Volk heeft nooit, welke meening ook, onderdrukt; het dagblad van de partij is geen revisionistisch orgaan. De kritiek tegen het Volk is geweest zonder grond, zonder feiten.

De heer Wijnkoop merkt allereerst op, dat de Tribune-redactie de verklaring, afgelegd in de vergadering van het partijbestuur, niet heeft overtreden. Na de bekende conferentie van dat bestuur met een aantal partijgenooten is de toestand echter veranderd, toen het voorstel werd gedaan, om de Tribune op te heffen. Sedert die conferentie was het parool de Tribune moet de tribune). Wij zijn geen vijanden van de partij, zooals Troelstra ons voorstelt. We zijn haar vrienden. Ook door ons werken is Troelstra in de Kamer gebracht.

Een stem. Ondanks u.

De heer Wijnkoop. We hadden een anderen candidaat gewenscht, maar toen Troelstra eenmaal candidaat was, hebben wij voor hem wel degelijk gewerkt.

De heer Troelstra. Dat is juist, maar na alles, wat de Tribune den laatsten tijd over mij en mijn werk in de Kamer heeft geschreven, is het voor U onmogelijk, voortaan voor mijn candidatuur werkzaam te zijn.

De heer Wijnkoop. Wanneer de Tribune weg is, denk dan niet, dat het met de eischen van de Marxisten gedaan zal zijn. Dan zal het eerst recht beginnen. En wat de opmerking van Troelstra betreft, is de toestand in district III zoo, dat er elke socialist, wie het ook is, wordt gekozen. Wanneer we dus werken in district III, dan werken we voor het socialisme.

Wat de kiesrechtkwestie aangaat, merkt spreker op, dat men in het roode Saksen juist op echt Marxistische wijze werkzaam is. Daar begrijpen de arbeiders de echt kapitalistische inrichting van de maatschappij, dat heeft men ze door die strijdwijze uitnemend geleerd. En hier in ons land? Het verschil in optreden in revolutionairen zin ten aanzien van de kiesrechtbeweging hier en in Saksen wordt door spreker uiteengezet. Al de beweging van de bourgeoisie, om het proletariaat het kiesrecht te geven, zijn schijnbewegingen. Men lette niet op de woorden, op de woorden van de vrijzinnig-democraten, op de schijn-beweging van de Liberale Unie, men zie naar hun daden. In Duitschland wordt de kiesrechtstrijd gestreden op een wijze, die het volk het kiesrecht moet brengen. Die de wereldgeschiedenis volgt, zal moeten erkennen, dat de wijze van strijdvoeren als in Duitschland de eenig goede is, een wijze, die tot de bereiking van het doel moet voeren.

Er bestaat in ons land geen goede kiesrechtstrijd. Spreker ontkent, dat de strijd voor algemeen kiesrecht met alle kracht door de partij naar den voorgrond wordt gebracht en gehouden. Die strijd wordt afgeleid door het ijveren voor allerlei nevenzaken: b.v. het ijveren voor den 10-uren-dag, als voorbode voor de invoering van den achturigen arbeidsdag.

De heer Troelstra. Mogen we dan niet ijveren voor de oplossing van ander

men de discussie een perso
zoodat het den Marxisten st
lijk te debatteeren. Dat wer
in de partij. De Utrechtsche
sche motie werd voortdurend
tie uitgespeeld. Het zat hen
van Het Volk onder de i
Marxisten, maar wel in he
was, wat op die stukke
plaus.) Zoo iets verdraagt
antwoordde ons niet zakelijk
heeft het aanzijn aan de Tri
gericht tegen het misbruik,
Utrecht en Haarlem maakte.
ken en schrijven terug ge
Utrechtsche motie, gelijk d
sche kwestie, dan verdwijnt
de Tribune een krachtig wap
geoisie, een machtig wapen
partij. De oude toestand zal we
kaar weer zakelijk gaat beantw
ten van den strijd moeten blijve
dersklasse is niet revolutiona
straks in een oorlog tuss
geland de Duitschers het ver
lijk is, dan komt na zoo'n
dersklasse in verzet en dan
de ligging van ons land van
zullen onze arbeiders verheu
schen zijn geweest, die hun
ben geprediki. (Applaus.)

Spreker betoogt nog verder,
ven, van kritiek voor de Ma
vaak is spreker's optreden
partijorganen.

Spreker waarschuwt tegen d
weekblad. Het is niets; waar
geven, dat mevr. Roland Hol
hun beste krachten zullen ge
dat het Marxisme gekomen i
riode der practische toepassi
deze kwestie. Daarom heeft
aanhang gekregen. Mogen w
dat tegen de lijn van de p

DINSDAG 16 FEBRUARI 1909. 1e Oplaag. No. 2720.

HET VOLK

DAGBLAD VOOR DE ARBEIDERSPARTIJ

ABONNEMENTSPRIJS: 10 cent per week; f1.30 per 3 maanden bij vooruitbetaling.) Met geïllustreerd weekblad *De Notenkraker* 15 cent per week, f1.95 per 3 maanden (bij vooruitbetaling.) Voor het buitenland abonneert men zich aan de postkantoren, of tegen inzending van het abonnementsbedrag (verhoogd met porto): voor België f2.35; het overige Europa f3.55; Indië en Amerika (bij wekelijksche verzending) f2.85, alles met *De Notenkraker*, daarzonder 65 cent minder. Losse nummers 3 cent

BUREAUX VAN REDAKTIE, ADMINISTRATIE EN EXPEDITIE
KEIZERSGRACHT 378 **AMSTERDAM.**

Telephoonn. voor de Redaktie 6963, voor Administratie en Expeditie 3267.

ADVERTENTIËN: 1–5 regels f1; elke regel meer 20 cent Ingezonden Mededeelingen 40 cent. Bij abonnementskontrakt speciaal tarief. Aanvraag betrekking, huur, verhuur, enz. tot 5 regels 25 cent Familieberichten tot 5 regels 30 cent. Iedere regel meer 6 cent (bij vooruitbetaling.) — Arbeidersvereenigingen, mits rechtstreeks bij de Administratie advertentiën 10 cent per regel. Vergaderingen enz. tusschen den tekst 20 cent per regel.
De Notenkraker 30 cent per regel. Reclames 60 cent per regel.

Dit nummer bestaat uit 2 bladen.

EERSTE BLAD.

Na afloop.

Het buitengewoon kongres van Deventer is afgeloopen zooals te verwachten was. De wandaden van de redakteuren der „Tribune" waren van een aard, en hun gezindheid had zich in den allerlaatsten tijd zóó laten onderkennen, dat de partij geen kans meer had. Ook zij die na de verklaring van 12 Dec. meenden dat de partij toen had kunnen berusten en afwachten, hadden nu de overtuiging gekregen dat met deze lieden niets meer aan te vangen was. Hun vijandige gezindheid, niet tegen het een of ander, maar tegen de partij zelf, noodzaakte de partij tot den uitersten maatregel: uitstooting. De partij moest zich bevrijden van een haar eigen kracht verlammend element.

Er is in de diskussies veel gesproken over de vrijheid van meeningsuiting, er zal naar aanleiding van het gebeurde nog meer over worden gesproken en geschreven. misschien wel het meest en het luidst door wie in eigen kring de zaak zelf het minst kennen. Zelfs op het kongres is door partijgenooten met een niet heel groot onderscheidingsvermogen, vergelijking gemaakt tusschen het ontslag uit den gemeentedienst van de drie Amsterdamsche gemeenteambtenaren en dit royement. Dwazer vergelijking is wel niet mogelijk.

Het karakter van een partij brengt mee dat ze bestaat uit gelijkgezinden. Wie het niet eens is met haar beginsel, wie zóó groote bezwaren heeft tegen haar strijdwijze dat hij zich verplicht acht den strijd zelf te verlammen, wie meent dat de partij bezig is te neigen tot den vijand dien zij zich ten doel stelt te bestrijden — hij hoort er niet in. Hij ga naar een andere of sticht een nieuwe. De partijorganisatie is er niet om tegenstrijdige elementen tot gevechtsterrein te dienen, zij is er om gelijkgezinden tot een macht te vereenigen.

Natuurlijk behoeft die gelijkgezindheid geen gedachtenwisseling uit te sluiten, maar de grens is daar waar de overtuiging komt dat de partij in 't algemeen niet meer is wat ze naar meening van dengeen die met haar doen en laten van inzicht verschilt, behoort te zijn. Onze partij behoort te zijn een partij die naar verwezenlijking van het socialisme streeft en dat doet door het proletariaat voor den klassenstrijd te organiseeren als een dezen algemeen geachten man zóó te hooren, gericht tot een drietal menschen die zich zóó vergrepen hadden aan wat ook v. d. Goes zeker dierbaar is boven alles, en het deed des te meer pijn, omdat hij al sprekende zeker gevoelen moest dat hij bij de partij stooten moest op de onmogelijkheid indien hij bij de „Tribune"-menschen stiet op onwil.

Hoe groot die onwil was bleek vooral na de stemming over het voorstel *b* van het Partijbestuur. In dit voorstel sprak het kongres uit dat „De Tribune" behoorde te worden opgeheven. Het werd aangenomen met de stemmen van slechts 9 afdeelingen tegen. Alle Amsterdamsche afdeelingen op één na, alle Rotterdamsche afdeelingen, de afdeeling Den Haag, Utrecht, Groningen, Enschedee, alle groote, belangrijke afdeelingen, stemden vóór. Zoodat er geen sprake van is dat „De Tribune" als zoodanig eenigen aanhang heeft in het grootsteedsche en industrieele proletariaat waar men het voortdurend over heeft.

Toch kwam er geen antwoord toen de voorzitter den „Tribune"-redakteuren de vraag stelde of zij nu, na den zóó uitgesproken wil der partij, aan het kongres nog iets te zeggen hadden.

Toen was hun loopbaan als partijgenooten uit, toen moest ze uit zijn. Het kongres sprak het royement uit met 209 tegen 88 stemmen. De Tribunisten zullen zelf wel niet beweren dat die 88 stemmen kwamen van Marxistische afdeelingen. Behalve de 4 stemmen van Leeuwarden die per abuis tegen het voorstel van het P. B. werden uitgebracht — de afd. Leeuwarden wilde in elk geval royeeren, ook als de „Tr." wèl werd opgeheven — zijn bij die 88 tientallen stemmen van afdeelingen waarin de „Marxisten" onbeduidende minderheden uitmaken, vaak zelfs in 't geheel niet vertegenwoordigd zijn. Wie het wil voorstellen alsof een meerderheid hier een minderheid uitstiet, vergist zich, uit de gevolgen van het royement zal dit blijken.

Poogt de „Tribune"-fraktie een nieuwe partij te stichten dan zal ze het best ervaren hoe gewettigd, hoe noodzakelijk het royement was, want haar zal blijken in hoe hooge mate haar standpunt onaannemelijk is voor een sociaaldemokratische partij die door de organisatie van de arbeidersklasse komen wil tot haar doel.

Natuurlijk vlast nu de Nederlandsche bourgeoisie, alle tegenstanders onzer partij, op den last dien wij bij onze aktie zullen gaan ondervinden van de uitgestootenen en van hen die zich met hen zullen gaan vereenigen. De voorzitter van het ons zoo gevraagd heeft. Het P. B. heeft het met algemeene stemmen beslist.

Wibaut: Het P. B. heeft niets anders gedaan dan met algemeene stemmen een congresbesluit uitgevoerd, dat voorschreef dat de leiding der kiesrechtbeweging naar de S. D. A. P. overging. Natuurlijk werd gaarne bij de uitvoering de hulp der Bestuurdersbonden gekregen.

Wijnkoop: Dan heeft Wibaut het kongresbesluit niet begrepen. (Gelach.) Dat is van het P. B. weer een staaltje van revisionistische beïnvloeding geweest. (Daverend gelach.)

Van der Waerden: De Bestuurdersbond heeft voor medewerking de voorwaarde van medeleiding gesteld.

Den Exter: Pothuis zei in den A. B. B.: als wij niet medeleiding krijgen, geven wij geen centen ook.

Wijnkoop: Wat daar gezegd wordt is onjuist. (Protesten.) Het is een directe verzwakking der Amsterdamsche kiesrechtbeweging geweest. Een ander teeken van het voortschrijden dier beweging is de poging om de Bestuurdersbonden tot filialen van het N.V.V. te maken.

Natuurlijk onderwerpen wij ons nu in al deze dingen aan congresbesluiten en onttrekken ons niet aan de Partij, al zijn ook al haar bewegingen fout. Maar wij eischen de vrijheid om voor verandering van die congresbesluiten te blijven propageeren in de Partij. Smijt men ons nu er uit, dan brengt men een scheiding in de arbeidersbeweging. Want die beweging wordt niet gediend door het al te parlementaire werk, maar door onze Marxistische propaganda. De „Tribune" is juist opgericht om die scheiding in de arbeidersbeweging te voorkomen, om de industrieele arbeiders in onze rijen te krijgen, door te trachten het Marxisme de overwinning in de Partij te verschaffen. Maar dat is juist onze misdaad. Dat wij al een vierde of een vijfde van de lezers van „Het Volk" tot „Tribune"-lezers hebben en dat vooral de jongen ons aanhangen; — dat is het gevaar. Gij zoudt u internationaal belachelijk maken als gij het heel gewone Marxisme uit onze rijen verdrijft. En het is zoo jammer dat vele Marxisten dat niet inzien en niet beseffen hoe men door onze uitbanning juist de werfkracht van het Marxisme wil breken. Het was een vergissing van Mendels ons met Lagardelle en Labriola te vergelijken; dat zijn uitersten die zich buiten het Marxisme hebben gesteld. Maar ons er uit gooiend, gooit men de kracht van de Partij eruit. (Gelach.)

Ik kom tot mijn slot (applaus) en ga op kleinigheden niet in, zooals bijv. het optreden in den nacht van Staal, waar gij geaarzeld hebt in het beknotten van het militarisme.

Troelstra: Als er weer in de Kamer een oogenblik komt, dat de ergste militaristen weer hopen met behulp der sociaal-democraten een minister te doen vallen die een verzwakking van het militarisme heeft voorgesteld, dan heeft de bijeen-hoorende elementen samen te houden. Welnu, hoe kan men ons dan willen uitdrijven, terwijl wij nog steeds bereid zijn de scherpe kantjes er voortaan wat af te laten? Troelstra is meer de belichaming van de heele Partij, terwijl Schaper, zooals Melle Stel ons uit Westeremden schrijft, als „de candidaat der vooruitstrevende arbeiders" wordt beschouwd. Ik zal dien brief bij het protocol geven. Nu is het sterk, dat zelfs Troelstra de Marxisten uit de Partij wil gooien.

Troelstra: Pardon, er is geen sprake van uitwerping der Marxisten, zelfs niet van hun uittreding. Er is alleen sprake van uitwerping van eenige personen, die zoo onmarxistisch zijn om de partijdiscipline te breken. (Luid applaus.)

Wijnkoop: Wij onderwerpen ons niet aan een discipline die ons de vrijheid ontneemt om te spreken in de taal die de arbeiders verstaan. Niet als de politicus van het proletariaat treedt Troelstra nu op; zijn schoonste taak zou kunnen zijn alle richtingen vrijelijk tot uiting en dan tot samenwerking te laten komen. De „Tribune" heeft de taak moeten overnemen die „Het Volk" laat liggen: het wekken van het revolutionair bewustzijn. De eenige oplossing is het herstel der in 1906 geschonden vrijheid. Zoo alleen kan men scheuring en onaangenaamheden voorkomen.

Keesing: Wat heeft Kautsky u geadviseerd? Dat verzwijgt gij.

Wijnkoop: Och, dat wil ik u wel zeggen. Kautsky heeft geadviseerd: de eenheid voor alles (applaus), d.w.z. de eenheid van het Marxisme voor alles. Maar dat wil zeggen: volgens Kautsky's advies moeten de andere Marxisten met ons meegaan.

Feitsma: Lees Kautsky's brief voor.

Wijnkoop: Neen, dat doe ik niet (gejoel), dat gaat u niet aan.

Schaper: Geef hem dan ook maar bij het protokol.

Wijnkoop: Troelstra wil niet de taak van den politicus volvoeren: het bewaren der eenheid.

Troelstra: Het bemiddelingsvoorstel, waarom de Marxisten de „Tribune" opgegeven hebben, is mijn voorstel.

Wijnkoop: Maar het strijdbare Marxisme wilt gij breken. Spiekman heeft indertijd verklaard: Verder dan uw verklaring kunt gij niet gaan.

Spiekman: Na dien hebt gij uw eigen verklaring gebroken.

Wijnkoop: Spiekman zal voor al zijn buitelingen wel voorstanders vinden. Wij hooren nu intusschen dat het bemiddelingsvoorstel uit Troelstra's koker komt. Welnu, dat is geen bemiddeling. Hij stelt het Marxisme onder controle van de revisionisten van „Het Volk" en onderdrukt de vrije Marxistische kritiek. Uw doel met dat weekblad is alleen, om den tegenstanders den wapens uit de hand te slaan.

gekregen dat met deze lieden niets meer aan te vangen was. Hun vijandige gezindheid, niet tegen het een of ander, maar tegen de partij zelf, noodzaakte de partij tot den uitersten maatregel: uitstooting. De partij moest zich bevrijden van een haar eigen kracht verlammend element.

Er is in de diskussies veel gesproken over de vrijheid van meeningsuiting, er zal naar aanleiding van het gebeurde nog meer over worden gesproken en geschreven. misschien wel het meest en het luidst door wie in eigen kring de zaak zelf het minst kennen. Zelfs op het kongres is door partijgenooten met een niet heel groot onderscheidingsvermogen, vergelijking gemaakt tusschen het ontslag uit den gemeentedienst van de drie Amsterdamsche gemeenteambtenaren en dit royement. Dwazer vergelijking is wel niet mogelijk.

Het karakter van een partij brengt mee dat ze bestaat uit gelijkgezinden. Wie het niet eens is met haar beginsel, wie zóó groote bezwaren heeft tegen haar strijdwijze dat hij zich verplicht acht den strijd zelf te verlammen, wie meent dat de partij bezig is te neigen tot den vijand dien zij zich ten doel stelt te bestrijden — hij hoort er niet in. Hij ga naar een andere of sticht een nieuwe. De partijorganisatie is er niet om tegenstrijdige elementen tot gevechtsterrein te dienen, zij is er om gelijkgezinden tot een macht te vereenigen.

Natuurlijk behoeft die gelijkgezindheid geen gedachtenwisseling uit te sluiten, maar de grens is daar waar de overtuiging komt dat de partij in 't algemeen niet meer is wat ze naar meening van dengeen die met haar doen en laten van inzicht verschilt, behoort te zijn. Onze partij behoort te zijn een partij die naar verwezenlijking van het socialisme streeft en dat doet door het proletariaat voor den klassenstrijd te organiseeren als een volkomen zelfstandige macht. Wie meent dat de partij een van deze kenmerken verloor, zooals de „Tribune"-menschen voortdurend beweerden, en zich daardoor tot haar in tegenstelling voelt geplaatst, moet haar verlaten of geraakt noodwendigerwijs in de positie waarin deze menschen tot haar waren geraakt. Dan komt onverbiddellijk het oogenblik dat de partij voelt dat deze elementen in plaats van medebouwers, sloopers zijn geworden en zij is uit zelfbehoud verplicht er zich van te ontdoen. Dit gaat te meer dringen wanneer hun optreden van een dusdanige euvelmoed en verwatenheid getuigt, als in deze het geval was.

Nu kan van het kongres gezegd worden wat men wil, doch één ding kan zeker niet gezegd worden, nl. dat aan de geroyeerden niet alle kans is gegeven om te voorkomen wat gebeurd is.

Het voorstel-P.-B. om een door marxisten geredigeerd weekblad bij „Het Volk" te geven toont aan dat de partij zich zelf niet acht als een tegen het Marxisme handelende partij. De Marxistische taak in onze partij is partij-aktie te versterken. Vele, en zeker de meest tot oordeelen bevoegde, Marxisten verklaren dat te willen en de aanvaarding van de redaktie van het weekblad door twee hunner. geeft metterdaad blijk van het gevoel dat ook te kunnen.

De weigering der „Tribune"-redaktie om niettegenstaande deze gelegenheid tot meeningsuiting, hun blad, hun schadelijk, de partij verscheurend blad, toch niet te willen opheffen, moest tot royement leiden.

Door Marxisten zijn de krachtigste pogingen aangewend om het royement te voorkomen. Zij pleitten bij het kongres er tegen en ze pleitten bij de „Tribune" voor onderwerping. Zij gingen daarbij zeker voor het gevoel der meerderheid te ver. De rede van v. d. Goes overschreed in dit opzicht zeker de perken. Het deed velen pijn de smeekbeden van alle groote, belangrijke afdeelingen, stemden vóór. Zoodat er geen sprake van is dat „De Tribune" als zoodanig eenigen aanhang heeft in het grootsteedsche en industrieele proletariaat waar men het voortdurend over heeft.

Toch kwam er geen antwoord toen de voorzitter den „Tribune"-redakteuren de vraag stelde of zij nu, na den zóó uitgesproken wil der partij, aan het kongres nog iets te zeggen hadden.

Toen was hun loopbaan als partijgenooten uit, toen moest ze uit zijn. Het kongres sprak het royement uit met 209 tegen 88 stemmen. De Tribunisten zullen zelf wel niet beweren dat die 88 stemmen kwamen van Marxistische afdeelingen. Behalve de 4 stemmen van Leeuwarden die per abuis tegen het voorstel van het P. B. werden uitgebracht — de afd. Leeuwarden wilde in elk geval royeeren, ook als de „Tr." wèl werd opgeheven — zijn bij die 88 tientallen stemmen van afdeelingen waarin de „Marxisten" onbeduidende minderheden uitmaken, vaak zelfs in 't geheel niet vertegenwoordigd zijn. Wie het wil voorstellen alsof een meerderheid hier een minderheid uitstiet, vergist zich, uit de gevolgen van het royement zal dit blijken.

Poogt de „Tribune"-fraktie een nieuwe partij te stichten dan zal ze het best ervaren hoe gewettigd, hoe noodzakelijk het royement was, want haar zal blijken in hoe hooge mate haar standpunt onaannemelijk is voor een sociaaldemokratische partij die door de organisatie van de arbeidersklasse komen wil tot haar doel.

Natuurlijk vlast nu de Nederlandsche bourgeoisie, alle tegenstanders onzer partij, op den last dien wij bij onze aktie zullen gaan ondervinden van de uitgestootenen en van hen die zich met hen zullen gaan vereenigen. De voorzitter van het kongres heeft hen reeds gezegd wat daarop te zeggen valt. Het is in onze partij altijd zóó geweest: hoe krachtiger tegenstand, hoe grooter moeilijkheid, des te energieker en slagvaardiger ons leger.

Wie zich verbeeldt dat de S. D. A. P. nu verzwakt zal zijn, hij houde het zich voor gezegd dat haar daden zullen toonen dat zij zich vergissen.

Tot de partijgenooten slechts dit ééne woord: Wij hebben ons bevrijd van een element dat ons hinderde, thans met vrijer armslag voorwaarts in den strijd voor het socialisme!

Het buitengewoon Partijcongres.

(Vervolg van het Bijblad.)

Troelstra: Is dus uw bedoeling, dat wij geen bewegingen voor speciale eischen mogen opwerpen, voordat wij het algemeen kiesrecht hebben?

Wijnkoop: Neen, maar onze bedoeling is dat de strijd voor het algemeen kiesrecht bovenaan moet staan en daarvan bemerken wij niets, ook niet in de krant. Wij moeten niet voortgaan met elken dag in de krant te ijveren voor den tien-urendag en ook voor het algemeen kiesrecht, maar wij moeten altijd zoo zeggen: de beste strijd voor den tien-uren-dag is de strijd voor het algemeen kiesrecht.

Sneevliet: Voorzitter, zou u die storende colportage hier achter in de zaal niet verbieden willen.

De **Voorzitter:** Ja, ik vaardig een colportageverbod uit. (Gelach.)

Wijnkoop: Wij hebben bijv. gezorgd, dat de leiding der kiesrechtbeweging in andere handen kwam, van een comité naar de S. D. A. P. overging. Maar wilde dat nu zeggen, dat wij arbeiders die tot dusver voor het kiesrecht meestreden, daarin verhinderd moeten worden? Toch heeft het Partijbestuur, onder invloed van de vakbeweging, plaatselijk de kiesrechtbeweging ook van de Bestuurdersbonden naar de S. D. A. P. overgebracht.

Vliegen: Zeg dat aan v. d. Waerden, die het (Protesten.) Het is een directe verzwakking der Amsterdamsche kiesrechtbeweging geweest. Een ander teeken van het voortschrijden dier beweging is de poging om de Bestuurdersbonden tot filialen van het N.V.V. te maken.

Natuurlijk onderwerpen wij ons nu in al deze dingen aan congresbesluiten en onttrekken ons niet aan de Partij, al zijn ook al haar bewegingen fout. Maar wij eischen de vrijheid om voor verandering van die congresbesluiten te blijven propageeren in de Partij. Smijt men ons nu er uit, dan brengt men een scheiding in de arbeidersbeweging. Want die beweging wordt niet gediend door het al te parlementaire werk, maar door onze Marxistische propaganda. De „Tribune" is juist opgericht om die scheiding in de arbeidersbeweging te voorkomen, om de industrieele arbeiders in onze rijen te krijgen, door te trachten te versterken. Maar dat is juist onze misdaad. Dat wij al een vierde of een vijfde van de lezers van „Het Volk" tot „Tribune"-lezers hebben en dat vooral de jongen ons aanhangen; — dat is het gevaar. Gij zoudt u internationaal belachelijk maken als gij het heel gewone Marxisme uit onze rijen verdrijft. En het is zoo jammer dat vele Marxisten dat niet inzien en niet beseffen hoe men door onze uitbanning juist de werfkracht van het Marxisme wil breken. Het was een vergissing van Mendels ons met Lagardelle en Labriola te vergelijken; dat zijn uitersten die zich buiten het Marxisme hebben gesteld. Maar ons er uit gooiend, gooit men de kracht van de Partij eruit. (Gelach.)

Ik kom tot mijn slot (applaus) en ga op kleinigheden niet in, zooals bijv. het optreden in den nacht van Staal, waar gij geaarzeld hebt in het beknotten van het militarisme.

Troelstra: Als er weer in de Kamer een oogenblik komt, dat de ergste militaristen weer hopen met behulp der sociaal-democraten een minister te doen vallen die een verzwakking van het militarisme heeft voorgesteld, dan zullen wij tegen die ergste militaristen stemmen in het belang van het proletariaat. (Luid applaus.)

Wijnkoop: Boven die zeker zeer ernstige overweging staat deze nog ernstigere, dat wij altijd de hevigste bestrijders van het militarisme moeten zijn.

Leeuwenburg: Woordenpraal!

Wijnkoop: De zaak is deze. Saks en anderen spreken zoo, dat de arbeiders hen niet begrijpen. Wij van de „Tribune" spreken duidelijk en dat heeft men juist op ons tegen. Wij denken er geen oogenblik aan vertrouwen te stellen in dat surrogaat van een marxistisch weekblad. (Rumoer.) Ik heb groote achting voor de wetenschap van Wibaut, Holst en v. d. Goes, die onze leermeesters zijn en die het in wezen met ons eens zijn. Maar wij komen thans tot onze leermeesters en zeggen: gij moet weten, dat uw taal is de taal voor ons, voor de propagandisten en intellectueelen, terwijl wij de taal spreken die de arbeiders verstaan. Wij zullen dus in de „Tribune" die taal blijven voeren, hetzij in, hetzij buiten de Partij.

Nu heeft Troelstra ons een groote grief gemaakt van onze uiting: de Kamerfractie stuurt bewust aan op een burgerlijk bloc. Inderdaad hebben wij dat gemeend en het afgeleid uit feiten. Vandervelde, Ferri, Jaurès hebben trouwens hetzelfde gedaan. Maar als Troelstra ons komt verklaren: het is niet bewust (gelach), dan trekken wij de aantijging der bewustheid van het streven terug en ik acht het nog erger als men onbewust, dan wanneer men bewust dien weg gaat, want dan kan men het niet veranderen.

Nu mijn wezenlijk slot. De taak der partijgenooten moet in de eerste plaats zijn de versterking van het klassebewustzijn en het revolutionair gevoel bij het proletariaat. Wellicht gaat de Partij vooruit in ledental, maar niet vooral met die proletarische elementen, die wij in de eerste plaats noodig hebben. Wij onzerzijds stellen ons op den bodem van ons program. Troelstra wil van het nieuwe program maken een compromis-program of een revisionistisch program. Het gunstigste geval is dus nog een opgeven van het Marxisme en het maken van een compromis-program. Troelstra zegt Kautsky na, dat de politicus tot taak om te spreken in de taal die de arbeiders verstaan. Niet als de politicus van het proletariaat treedt Troelstra nu op; zijn schoonste taak zou kunnen zijn alle richtingen vrijelijk tot uiting en dan tot samenwerking te laten komen. De „Tribune" heeft de taak moeten overnemen die „Het Volk" laat liggen: het wekken van het revolutionair bewustzijn. De eenige oplossing is het herstel der in 1906 geschonden vrijheid. Zoo alleen kan men scheuring en onaangenaamheden voorkomen.

Keesing: Wat heeft Kautsky u geadviseerd? Dat verzwijgt gij.

Wijnkoop: Och, dat wil ik u wel zeggen. Kautsky heeft geadviseerd: de eenheid voor alles (applaus), d.w.z. de eenheid van het Marxisme voor alles. Maar dat wil zeggen: volgens Kautsky's advies moeten de andere Marxisten met ons meegaan.

Feitsma: Lees Kautsky's brief voor.

Wijnkoop: Neen, dat doe ik niet (gejoel), dat gaat u niet aan.

Schaper: Geef hem dan ook maar bij het protokol.

Wijnkoop: Troelstra wil niet de taak van den politicus volvoeren: het bewaren der eenheid.

Troelstra: Het bemiddelingsvoorstel, waarom de Marxisten de „Tribune" opgegeven hebben, is mijn voorstel.

Wijnkoop: Maar het strijdbare Marxisme wilt gij breken. Spiekman heeft indertijd verklaard: Verder dan uw verklaring kunt gij niet gaan.

Spiekman: Na dien hebt gij uw eigen verklaring gebroken.

Wijnkoop: Spiekman zal voor al zijn buitelingen wel voorstanders vinden. Wij hooren nu intusschen dat het bemiddelingsvoorstel uit Troelstra's koker komt. Welnu, dat is geen bemiddeling. Hij stelt het Marxisme onder controle van de revisionisten van „Het Volk" en onderdrukt de vrije Marxistische kritiek. Uw doel met dat weekblad is alleen, om den tegenstanders den wapens uit de hand te slaan. Met zoo'n geknot Marxisme gaan wij niet mee.

Matthijsen: Mag Wijnkoop dan niet in dat blad schrijven, Wibaut?

Schaper: Ik hoop dat zij u er niet in zullen toelaten.

Wijnkoop: Zoo ziet men welke vrijheid men wil. En de ware machthebbers zijn niet Wibaut en mevr. Holst, maar Schaper en Troelstra. — Als de S. D. A. P. de taak opgeeft om het revolutionaire bewustzijn te wekken, dan zal zij misschien nog wel zeer sterk groeien, maar niet meer de volle vertegenwoordiging van het proletariaat zijn. Het zou een al te gemakkelijke wijze van doen zijn, ons, d. w. z. de werkelijk strijdende Marxisten, uit te werpen en zoo feitelijk dood te maken, maar wij zullen dan verplicht zijn tot de arbeiders te gaan, hun oordeel inroepen, en de proletarische partij te stichten die gij niet hebt kunnen vestigen. (Applaus en gesis.)

De **voorzitter:** Het woord is aan Wibaut.

Gorter vraagt het woord als oudere Marxist tot de andere oudere Marxisten om hen te wijzen op den stap dien zij bezig zijn te gaan doen met dat nieuwe weekblad.

Van der Goes ondersteunt Gorter's aanvraag.

Hoejenbos: Waarom moet nu weer iemand spreken die het heelemaal met Wijnkoop eens is? Laat de afdeelingsafgevaardigden nu ook eens aan het woord komen.

Troelstra: Het is ons er om te doen om de zaak die wij hier hebben, te behandelen met de meest mogelijke klaarheid omtrent de verschillende gezichtspunten. Het is in het belang van dit congres dat Gorter nu spreekt.

Schaper: Op Gorters voorlichting stel ik prijs als het zijn beurt is. Maar wat Gorter nu zeggen wil tot de Marxisten, heeft hij al tien keer gezegd in de afzonderlijke Marxistische conferenties tijdens dit congres.

Bij meerderheid besluit het congres dat Gorter het woord zal hebben.

Gorter: Ik wil hier hetzelfde zeggen, wat Ceton herhaaldelijk in onze Marxistische conferenties gezegd heeft. Allereerst dit: Kautsky schrijft mij: het allergewichtigste is dat de Marxisten aaneengesloten blijven. Dat onderschrijf ik, juist omdat ik de Partij nog boven het Marxisme stel. Het groote gevaar is voor mij, dat men er in slagen zal om ons

Marxisten uit elkaar te drijven. Wij Marxisten zijn het zout van de Partij en hier in Holland een aaneengesloten groep. Bij splitsing tusschen ons, zullen zoowel zij die erin blijven als zij die eruit trekken, krachteloos worden.

In de agrarische kwestie is reeds het eerst voor den dag gekomen, dat de revisionisten trachten ons Marxisten het spreken moeilijk te maken.

Troelstra: Gij zegt zelf dat in die agrarische kwestie het Marxisme gewonnen heeft en hoe kan dat dan als u het spreken toen onmogelijk gemaakt is? Dan staat gij hier toch te liegen.

De **voorzitter:** Een weinig kalmte als 's u belieft.

Gorter: In de agrarische kwestie gelukte het ten slotte weer op het zakelijk terrein terug te komen. Ook in de schoolkwestie was het zoo en in de kwestie der algemeene werkstaking. Maar daarna is het anders geworden, toen de Marxisten meer en meer aanhang kregen. De verandering kwam door de artikelen en de brochure van Troelstra. Daarna was het meer-en-meer onmogelijk om zakelijk te debatteeren en Wijnkoop noemt dat terecht den kanker die vreet aan het lichaam der S.D.A.P. De Utrechtsche motie is telkens tegen ons gebruikt om zakelijke kritiek te onderdrukken. Men gaf geen zakelijk debat terug, maar zei: Dat mag je niet zeggen. (Applaus.) Dat kan een sociaal-democraat op den duur niet velen, dat raakt het binnenste van ons wezen: de zucht om vrij te zeggen wat men meent dat goed is. Daarom is de „Tribune" opgericht, daarom alleen. Als de vrijheid weer terugkomt, gaat de „Tribune" weer van zelf weg. Dat blad is nu een krachtig wapen geworden. Maar als men de oude wijze van zakelijk debat weer invoert, zooals op dit congres tusschen Wijnkoop en Troelstra over de kiesrechtbeweging plaats vond, dan is de „Tribune" niet meer noodig. Het zijn internationaal zeer belangrijke tijden. Er dreigt een internationale oorlog. Duitschland heeft heel veel kans verslagen te worden. Dan komt het Duitsche proletariaat in opstand. Dan zal Holland kleur moeten kiezen en dan zal de Partij blij zijn dat er menschen zijn geweest die den revolutionairen kant van onzen strijd op den voorgrond stelden, zooals gij, Vliegen, dat in uw jeugd ook zoo prachtig deed.

De „Tribune"-macht groeide steeds. Elke week rees haar abonnentental. Zij werd een gevaar en toen trad men scherper tegen haar op. Nog een bewijs dat de vrijheid van spreken geschonden is. In zake klassemoraal ben ik beschimpt in „Het Volk" en uitgekleed en men heeft weer geen enkel argument van mij besproken, terwijl het toch ging om de zoo belangrijke kwestie van goed en kwaad. Een andere dan die taktiek kan men van die zijde niet meer tegen ons aanwenden.

Het nieuwe blad, ik wil dat hier ronduit zeggen, is naar mijne meening niets. Het Marxisme is door de „Tribune" uit de theorie in de praktijk getreden.

Keesing: Hoe komt het dan dat Marxisten daden doen, die zelfs geen revisionisten doen en dat de Marxisten ze niet afkeuren?

Gorter: Och, een koe is nog niet zwart, al heeft hij een vlekje. Ook Pannekoek heeft op een punt een afwijkende meening en is toch Marxist. Dat is een klein, een miserabel argument.

In de nieuwe periode waarin wij hier komen, willen de arbeiders zelf Marxistisch gaan handelen. Mogen wij dan in de redactie van een weekblad treden dat tegen die nieuwe richting zal moeten optreden? Wat zal er van dat blad terecht komen, als men doorgaat met zakelijk debat te onderdrukken? Daarom stelt Bussum ook voor, eerst eens een jaar af te wachten hoe dat nieuwe weekblad wordt, alvorens blijkt of de „Tribune" gerust opgeheven kan worden.

Marxisten, gij zijt op het punt een wapen te aanvaarden dat geen wapen is en tegelijkertijd verdwijnt een wapen dat wel een wapen is. De eenheid onder de Marxisten, die moeten wij hebben. Ik roep den Marxisten van mevr. Holst tot Sannes toe: komt tot ons om ook van haar vertegenwoordigers in het Parlement. Nooit, waar het eenigermate vermeden kan worden, mag die gevechtspositie verzwakt worden en niet alleen negatief, maar ook positief moet het Marxisme die gevechtspositie, ook in het Parlement, versterken. (Applaus.)

Hoe heb ik nu, staande op dat standpunt, gestaan tegenover de partijzaken der laatste maanden, sinds de „verklaring" der „Tribune"-redaktie, die de meerderheid van het P. B. bevredigde, ik zeg niet: verheugde, of: ten volle voldeed? Daarna is gekomen het uittreden van Schaper en Helsdingen en het besluit tot een buitengewoon kongres. Toen heb ik mij ernstig afgevraagd, wat het gevolg van de te verwachten gebeurtenissen voor mij moest zijn. In het buitengewoon kongres zag ik het groote gevaar van „Tribune"-verbod of royement en ik besefte dat dit een beletten van de vrije Marxistische meeningsuiting zou zijn, waarmee de Partij zich een harer grondslagen zou ontnemen, haar wezen zoo zou beschadigen, dat ik mij niet meer in dezelfde verhoudingen in de Partij zou kunnen gevoelen als tot dusver. Ik heb op het punt gestaan met eenige vrienden dit in het openbaar te zeggen. Dat zou geen bedreiging geweest zijn, want men bedreigt niet met de daad die de droevigste gevolgen voor zijn leven heeft. Zoo dachten o. a. Polak, Loopuit, Mendels, v. d. Goes, v. d. Waerden, Ds. v. Wijhe, Sterringa, Zadelhoff, Bergmeijer, Stoop en enkele anderen.

Toen kwam de conferentie, door het P. B. uitgeschreven op 30 Januari om te zien of er voldoende samenhoorigheid was om bijeen te blijven. Het resultaat was een voorstel om een Marxistisch weekblad voor de Partij te stichten en dat mevr. Holst en ik bereid waren de redactie op ons te nemen. Hoe denken wij ons het wezen van dat weekblad, waardoor het voor mij het middel kan zijn om mij terug te houden van de verklaring, die ik met anderen had willen afleggen?

De redactie van het weekblad zal geregeld overleggen met de redactie van „Het Volk". Ik zie dat niet als een voogdij door de redactie van „Het Volk", nog veel minder als een stemmen van 5 tegen 2. Ik zie het als een organisatorisch verband. Ik zie het zoo, dat wij, mevr. Holst en ik, onze medewerkers kiezen en den inhoud bepalen en dat wij in twijfelachtige gevallen overleggen met de redactie van „Het Volk". Wordt ons dan eens geraden dit of dat niet of niet op een bepaald tijdstip op te nemen, dan zullen wij ons er bij neerleggen. Maar als het aankomt op groote punten, dan zullen wij zeggen: laat ons het doen zooals wij het inzien en laat het volgend kongres dan zeggen wie gelijk heeft.

Ik heb eenig recht om te zeggen dat het algemeen zoo wordt verstaan. In de konferentie is door Mendels gevraagd: Als v. Ravesteyn nu een buitenlandsch overzicht schrijft, mag dat dan worden opgenomen? Waarop van de andere zijde is geantwoord: ja natuurlijk! (Applaus.) Een ander bewijs: Schaper heeft van morgen geïnterrompeerd dat hij liever niet had dat van Wijnkoop wat werd opgenomen. Hij verzoekt nu het zoo te rectificeeren: „Ik heb er niets tegen, dat van Wijnkoop, als de „Tribune" wordt opgeheven, degelijke stukken worden opgenomen, mits niet in de gewraakte methode."

Het weekblad zal meer kunnen zijn dan schijn, iets wezenlijks. Het komt veel meer aan op de bedoelingen van weerszijden, dan op de bewoordingen van een voorstel. Het weekblad kan alleen zijn wat het wezen moet, onder de ook inderdaad aanwezige omstandigheid, dat het van weerszijden aanvaard wordt met vertrouwen in elkaar, dat het vaste voornemen bestaat om met ernst dit blad het goede oplossingsmiddel te doen zijn. Gij verwacht toch niet, dat mevr. Holst zich tevreden zou stellen met een schijn?

Mijn vertrouwen berust ook hierop, dat ik de groote geschilpunten der beide richtingen in de praktische houding niet zie, wel in theoretisch inzicht. Ik zie wel de mogelijkheid van groote praktische geschilpunten, maar ik zie ze niet als onvermijdelijk. In zake kiesrecht, arbeidsdag en staatspensioen zal de strijd in de Kamer gaan in volkomen overeenstemming met de eischen die het Marxisme stelt.

Op die grondslagen hebben mevr. Holst en ik het weekblad aanvaard. Daarom heb ik in het P.B. ook voor het voorstel gestemd, als gij hier royeert, zult gij later onbevredigd zijn, wanneer het te laat is. (Applaus.)

(Slot volgt.)

* * *

De uitslag van de stemming over het Partijbestuursvoorstel was, dat punt a (oprichting van het bijvoegsel) werd aangenomen met algemeene stemmen op 4 na (de afdeelingen Leiden en Leeuwarden). Punt b, de opheffing der „Tribune" voorschrijvende, werd aangenomen met de stemmen van 9 afdeelingen (Zwolle, Zutfen, Leiden, Weesp, Westeremden, Amsterdam I-VI, Alkmaar, Bussum en Brussel) tegen. Punt c, royement van de „Tribune"-redactie, werd aangenomen met 209 tegen 88 stemmen, en 15 blanco.

Tegen stemden de afdeelingen: Amsterdam IV, V en I-VI, Alkmaar, Aardenburg, Bolsward, Brussel, Bussum, Bergen-op-Zoom, Doesburg, Dordrecht, Edam, Goes, 's Gravendeel, Scheveningen, Haarlem, Laren-Blaricum, Leeuwarden, Leiden, Meppel, Middelburg, Purmerend, Peins, Rotterdam IVb, Schoonhoven, Slochteren-Kolham, Schoten, Tiel, Vlissingen, Velp, Wageningen, Westeremden, Weesp, Wijnaldum, Winsum, Wartena, Wolvega, Zutphen, Zwolle.

Ingezonden Mededeelingen à 40 cent per regel.

Een benijdenswaardig mensch.

Alle menschen, die aan de maag lijden, die veroordeeld zijn een strengen leefregel te volgen, die verplicht zijn geene spijzen te eten waarvan zij houden, die genoodzaakt zijn in te nemen wat hen tegenstaat, zullen zeker het lot van Mej. ter Horst benijden, die zich van haar slechte maag genezen heeft, dank zij de Pink Pillen.

Mochten toch alle die benijders zich wel hiervan doordringen, dat zij slechts het voorbeeld van Mej. ter Horst hebben te volgen en de Pink Pillen te nemen, om spoedig haar niets meer te benijden te hebben, want zij zullen genezen zooals zij zelve genezen is.

(Phot. I. Sanders).

Mej. Ter Horst.

Men leze hier de verklaring van Mej. ter Horst, echtgenoote van den heer Ter Horst, landbouwer te Roswinkel.

„Ik ondergeteekende verklaar, dat ik gedurende 10 jaren geplaagd ben door mijn slechte maag die mij verschrikkelijk heeft doen lijden. Ik heb dikwijls geneeskundigen raad ingeroepen, maar altijd tevergeefs. Ik was geheel ontmoedigd en leefde in het treurige vooruitzicht altijd te lijden, toen ik den goeden inval heb gehad de Pink Pillen te gebruiken. Deze goede pillen hebben mij ongeloofelijk veel goed gedaan: zij hebben mij mijne eetlust en een goede spijsvertering weergegeven, zij hebben mij mijne krachten en mijne gezondheid doen weervinden."

De Pink Pillen genezen niet alleen de maag-

gram aan de „Vorwarts", door het Partijbestuur aldus vastgesteld:

In alle districten, waar een overwinning der sociaaldemocraten uitgesloten is, zal voor den republikeinschen of den radicalen kandidaat gestemd worden. Als er zulke kandidaten niet zijn, dan zal er een socialistische kandidaat gesteld worden. Een voorstel om ook voor de christelijke demokraten te stemmen, werd verworpen.

Vakbeweging.

BINNENLAND.

Fraaie toestanden.

*Onze Utrechtsche korrespondent schrijft:

In de vergadering die Woensdagavond hier gehouden werd door den Utrechtschen Bestuurdersbond voor het wasch- en strijkpersoneel werden door verschillende personen de toestanden op eenige inrichtingen zoowel te Utrecht als te Zeist geschetst. Ik deelde bijv. reeds mede dat door de vrouw van den patroon G. Schoonhoven aan den Jutfaaschen weg de meisjes met ontslag werden bedreigd, als zij de vergadering durfden bezoeken, terwijl de patroon reeds Zaterdag j. l. aan een arbeider ontslag gaf omdat hij niet geheel zelfstandig als machinedrijver, stoker, metselaar, timmerman, buizenlegger enz. enz. werken kon. De man verdiende het kolossale loon van f10.50 per week, waarvoor hij 12 uren per dag werken moest. 's Morgens had deze arbeider een paar strooibiljetjes voor onze vergadering verspreid. De katholieke patroon verklaarde ons een voorstander te zijn van vakorganisatie, doch hij ontsloeg hem alleen omdat hij niet geheel zelfstandig werken kon! Hij nam een ander voor hem. Vertoogen onzerzijds om den man met zijn gezin, dat binnen enkele weken met een zal vermeerderen, niet midden in den winter aan den honger prijs te geven, hielpen niet. Deze brave „christen" was niet te vermurwen.

De arbeider, in het bezit van uitmuntende getuigschriften, heeft intusschen elders reeds werk gevonden, zoodat deze wraakneming volkomen mislukt is.

Een ander mooi exemplaar is de katholieke waschbaas W. G. Burgers, te Zeist. Daar werken benevens een aantal Zeisters, ook vele meisjes uit Utrecht. Vroeger werkten ze van 8—12 en van 1—5 uur, thans van 8—12 en van 1—6½ uur. 's Morgens vertrekken ze reeds te 6 uur 20 minuten uit Utrecht en komen eerst 's avonds te 7.40 uur in Utrecht terug. Komen ze iets te laat, dan moeten ze een half uur verzuimen, hetgeen wel eens voor kan komen als de trein vertraging heeft, daar de fabriek 3 kwartier van het station ligt. Wordt Zaterdags de strijkerij schoongemaakt, dan worden ze een ½ of ¼ dag naar huis gezonden, natuurlijk zonder loon. De vorige week moesten ze 1½ dag verzuimen zonder loon en j.l. Maandag weder een geheelen dag eveneens zonder loonbetaling.

Bij ziekte wordt geen cent loon uitbetaald, evenmin als bij gedwongen verzuim op katholieke feestdagen of voor den halven dag als de koningin jarig is! Van vrije dagen is natuurlijk geen sprake, vacantie een onbekende weelde. De loonen variëeren van f1.80 tot f6.60 per week voor de 21 platgoedstrijksters, waarvan dan nog 65 cent per week aan spoorgeld afgaat.

Zaterdag ontving een meisje, dat f 1.80 loon heeft, na aftrek van 45 cent voor de 1½ dag gedwongen verzuim en 65 cent spoorgeld, de som van ... 70 cent, waarvoor zij 4½ dag heeft moeten werken!

De 3 fijnstrijksters ontvangen f1.50 per dag, terwijl de d[illegible] f14 per week ontvangt.

Binnenko[illegible] [illegible]it een boetestelsel ingevoerd, o. a. 5 cent voor praten en zingen.

Verleden zomer moesten eenige meisjes uit Utrecht reeds 's morgens om 6 uur beginnen en daar er dan zoo vroeg nog geen treinen loopen, moesten ze reeds te vier uren 's morgens van huis om op tijd op de fabriek te zijn!

Kort geleden liet deze „christen" een aantal meisjes beneden 16 jaren van 's morgens 6 tot 's avonds 6½ met 1½ uur schafttijd werken.

De meisjes mogen hun brood niet in papier gepakt mede brengen; wie geen „stukkezakje" meebrengt, zou weggejaagd worden.

Het laken waarop gestreken wordt moet voorzaan

week rees haar abonnentental. Zij werd een gevaar en toen trad men scherper tegen haar op. Nog een bewijs dat de vrijheid van spreken geschonden is. In zake klassemoraal ben ik beschimpt in „Het Volk" en uitgekleed en men heeft weer geen enkel argument van mij besproken, terwijl het toch ging om de zoo belangrijke kwestie van goed en kwaad. Een andere dan die taktiek kàn men van die zijde niet meer tegen ons aanwenden.

Het nieuwe blad, ik wil dat hier ronduit zeggen, is naar mijne meening niets. Het Marxisme is door de „Tribune" uit de theorie in de praktijk getreden.

Keesing: Hoe komt het dan dat Marxisten daden doen, die zelfs geen revisionisten doen en dat de Marxisten ze niet afkeuren?

Gorter: Och, een koe is nog niet zwart, al heeft hij een vlekje. Ook Pannekoek heeft op één punt een afwijkende meening en is toch Marxist. Dat is een klein, een miserabel argument.

In de nieuwe periode waarin wij hier komen, willen de arbeiders zelf Marxistisch gaan handelen. Mogen wij dan in de redactie van een weekblad treden dat tegen die nieuwe richting zal moeten optreden? Wat zal er van dat blad terecht komen, als men doorgaat met zakelijk debat te onderdrukken? Daarom stelt Bussum ook voor, eerst eens een jaar af te wachten hoe dat nieuwe weekblad wordt, alvorens blijkt of de „Tribune" gerust opgeheven kan worden.

Marxisten, gij zijt op het punt een wapen te aanvaarden dat geen wapen is en tegelijkertijd verdwijnt een wapen dat wel een wapen is. De eenheid onder de Marxisten, die moeten wij hebben. Ik roep den Marxisten van mevr. Holst tot Sannes toe: komt tot ons om de „Tribune" staan, laat dat schip niet verloren gaan. Ons allen zal men niet uit de Partij willen stooten.

Troelstra: Als gij ons zoo pressen wilt, dan zeker!

Frankfort: Gorter, deel eens mede, wat gisteren op uw conferentie besloten is. Durf dat eens.

Gorter: Ik doe hier niets dan een poging.... (Stemmen: Om scheuring te wekken!), neen, om de eenheid der Marxisten te herstellen. Zoo doe ik omdat ik weet, dat het socialisme niet bereikt wordt, als het Marxisme gesplitst wordt. Onze kracht in de Partij kan groot zijn; onze kracht buiten de Partij zal nooit groot kunnen zijn; onze kracht verdeeld zal geheel weg zijn. Tot het congres zeg ik: maakt dit niet noodig, maar maakt dat de „Tribune" bestaan blijft, zet desnoods Roland Holst en Wibaut in de redactie van de „Tribune", maar herstelt de oude vrijheid van spreken. (Applaus.)

De zitting wordt geschorst.

Middagzitting.

De zitting wordt om half twee hervat.

De Voorzitter verzoekt de niet-afgevaardigden de ruimte voor de afgevaardigden te verlaten, ten einde onjuistheid bij de stemming te voorkomen. Aan het verzoek van sommige afgevaardigden om lang vóór vijven te stemmen, kan niet voldaan worden; ieder zij gewaarschuwd om het groote belang der te houden beslissing, te blijven tot het einde. Aangezien de stemming tot complicaties aanleiding kan geven, zal om vier uur de diskussie gesloten zijn en de stemming aanvangen.

Wibaut krijgt het woord. Gij hebt het recht te verwachten dat ik mijn houding nauwkeurig zal mededeelen. Den werkelijken toestand der Partij zie ik aldus, dat het Marxisme, de levende gist, in de laatste jaren niet genoeg werkt in de Partij, zonder dat ik nu wil onderzoeken hoe dat komt. Dat mag niet zoo zijn, omdat de Partij het Marxisme in al zijn uitingen noodig heeft, niet enkel de Marxistische theorie, maar nog veel meer de Marxistische practijk. Ook de Marxistische kritiek is in de laatste jaren niet zoo tot haar recht gekomen als noodig is om met het andere element te zamen de Partij te maken strijdbaarder nog dan ze al is. Daarmee heb ik al gezegd aan welke eischen marxistische kritiek, theorie en praktijk moeten voldoen, nl. aldus dat ze de Partij sterker en strijdbaarder maken en zoo dat ze rekening houden met samenstelling, opnemingsvermogen en gevechtspositie van de Partij en de gevechtspositie punten, dan zullen wij zeggen: laat ons het doen zooals wij het inzien en laat het volgend kongres dan zeggen wie gelijk heeft.

Ik heb eenig recht om te zeggen dat het algemeen zoo wordt verstaan. In de konferentie is door Mendels gevraagd: Als v. Ravesteyn nu een buitenlandsch overzicht schrijft, mag dat dan worden opgenomen? Waarop van de andere zijde is geantwoord: ja natuurlijk! (Applaus.) Een ander bewijs: Schaper heeft van morgen geïnterrompeerd dat hij liever niet had dat van Wijnkoop wat werd opgenomen. Hij verzoekt nu het zoo te rectificeeren: „Ik heb er niets tegen, dat van Wijnkoop, als de „Tribune" wordt opgeheven, degelijke stukken worden opgenomen, mits niet in de gewraakte methode."

Het weekblad zal meer kunnen zijn dan schijn, iets wezenlijks. Het komt veel meer aan op de bedoelingen van weerszijden, dan op de bedoelingen van een voorstel. Het weekblad kan alleen zijn wat het wezen moet, onder de ook inderdaad aanwezige omstandigheid, dat het van weerszijden aanvaard wordt met vertrouwen in elkaar, dat het vaste voornemen bestaat om met ernst dit blad het goede oplossingsmiddel te doen zijn. Gij verwacht toch niet, dat mevr. Holst zich tevreden zou stellen met een schijn?

Mijn vertrouwen berust ook hierop, dat ik de groote geschilpunten der beide richtingen in de praktische houding niet zie, wel in theoretisch inzicht. Ik zie wel de mogelijkheid van groote praktische geschilpunten, maar ik zie ze niet als onvermijdelijk. In zake kiesrecht, arbeidsdag en staatspensioen zal de strijd in de Kamer gaan in volkomen overeenstemming met de eischen die het Marxisme stelt.

Op die grondslagen hebben mevr. Holst en ik het weekblad aanvaard. Daarom heb ik in het P.B. ook voor het voorstel gestemd, dat de „Tribune" behoort te worden opgeheven. De „Tribune" heeft bewezen de marxistische propaganda niet te kunnen voeren onder beantwoording aan de eischen die ik stelde. Ik heb dat reeds geweten bij de oprichting. Denk niet, dat ik thans in de positie, waarin de „Tribune"-redacteuren hier zich bevinden, iets ten hunnen nadeele zal zeggen. Ik ken ze stuk voor stuk als zeer respectabele partijgenooten. Schaper zegt: een kwestie van smaak, maar zoo is nu mijn smaak. (Applaus.) Ik heb met Wijnkoop in het P.B. gezeten en ik ben overtuigd dat hij ten volle een goed partijgenoot is. Maar die redacteuren hebben bewezen dit werk van groote verantwoordelijkheid, het redigeeren van een blad, niet goed te kunnen doen en daarom heb ik met mevr. Holst de redactie van het nieuwe weekblad aanvaard.

Aan Gorter's roepstem kan ik geen gevolg geven. Gorter, het is mij te doen om de sterkst mogelijke propaganda voor het Marxisme in de geheele Partij en ik gevoel zeer sterk, dat wij geen veld zouden vinden buiten de Partij. Daarom heb ik te aanvaarden de manier die de eenig mogelijke en aannemelijke is, het partijweekblad, dat groote voordeelen geeft voor de Marxistische richting. De „Tribune"-redactie meent dat alleen haar propaganda thans de goede is; het is mijn meening niet. Om allerlei persoonlijke overwegingen is de keuze voor ons moeilijk, maar het partijbelang gebiedt mijn beslissing. Het allergewichtigste, zegt Kautsky, is, dat de Marxisten gesloten aaneen blijven. Ik ben dat met Kautsky eens, maar gij, „Tribune"-redacteuren, hoort gij het ook? Is het onmogelijk, dat gij u ook aansluit bij deze voor u zelfs onwaarschijnlijke proefneming? Ik weet eigenlijk uw antwoord wel; gij zult er neen op zeggen, maar ik betreur het voor de Partij en de beweging, omdat het weekblad dan aanvangt onder ongunstige voorwaarden, verzwakt door een verdeeld Marxisme.

Ten slotte het royement. In „Het Volk" heb ik mijn meening reeds geschreven. Niet voor mij of voor de „Tribune"-redacteuren, maar voor haar zelve vraag ik van de Partij verwerping van het royementsvoorstel. Gij zijt hier gekomen met het sterke gevoel, dat er iets gebeuren moet. Welnu, het beste wat gebeuren kan is, dat gij het weekblad steunt, den sterken wensch tot opheffing der „Tribune" uitspreekt en verder niets doet. (Applaus.) Velen zal dat niet bevredigen, maar

(Phot. I. Sanders).

Mej. Ter Horst.

Men leze hier de verklaring van Mej. ter Horst, echtgenoote van den heer Ter Horst, landbouwer te Roswinkel.

„Ik ondergeteekende verklaar, dat ik gedurende 10 jaren geplaagd ben door mijn slechte maag die mij verschrikkelijk heeft doen lijden. Ik heb dikwijls geneeskundigen raad ingeroepen, maar altijd tevergeefs. Ik was geheel ontmoedigd en leefde in het treurige vooruitzicht altijd te lijden, toen ik den goeden inval heb gehad de Pink Pillen te gebruiken. Deze goede pillen hebben mij ongeloofelijk veel goed gedaan: zij hebben mij mijne eetlust en een goede spijsvertering weergegeven, zij hebben mij mijne krachten en mijne gezondheid doen weervinden."

De Pink Pillen genezen niet alleen de maagpijnen, zij doen dat ook de meest hardnekkige bloedarmoede, de bleekzucht, de algemeene zwakte, de verschietende pijnen en de zenuwuitputting.

Prijs f 1.75 de doos, f 9.— per 6 doozen.

Verkrijgbaar bij Snabilié, hoofd-dépothouder voor Nederland, 7, Groote Markt te Rotterdam; voor Amsterdam en omstreken bij de firma's A. van Tuyll, Paleisstraat 13; Cléban & Co., Heiligenweg 42; Pharmacie française, Galerij 35, te Amsterdam.

En verder bij verschillende Apothekers en goede drogisten.

Buitenland.

De politieke crisis in Turkije. Zooals een telegram in ons blad van Zaterdag reeds berichtte, is de politieke crisis die aan het eind der vorige week plotseling uitbrak, van zeer ernstigen aard. De grootvizier heeft plotseling belangrijke veranderingen aangebracht in het ministerie, omdat, naar zijn zeggen, de ontslagenen, staande onder invloed van het Jong-Turksche comité, het plan zouden hebben gehad den sultan af te zetten. Waarschijnlijker is, dat de grootvizier een staatsgreep wilde uitvoeren om den grondwettelijken toestand te vernietigen. Hij weigerde in het parlement te verschijnen om zich te verantwoorden. De Kamer sprak toen met 198 tegen 8 stemmen wantrouwen in hem uit. Groote deelen van leger en vloot weigeren de nieuwe ministers te gehoorzamen.

De grootvizier is daarop afgetreden, de oude ministers worden in hun functiën herbenoemd.

Venezuela en Amerika zijn thans verzoend. Er is een overeenkomst gesloten, waarbij de Amerikaansche asfalttrust weer in het bezit van haar „eigendommen" worden gesteld. De geschillen met drie andere maatschappijen zullen door het Haagsche Hof van Arbitrage worden beslecht.

De zaak-Azew. De commissie uit de Doema, die belast was met het onderzoek der interpellatie-aanvragen, heeft besloten tot toelating van de interpellatie der kadetten. De commissie heeft afwijzend beschikt op een interpellatie-aanvrage van de soc. dem., waarbij het departement van politie beschuldigd werd van medeplichtigheid aan revolutionaire aanslagen. Deze beschuldiging werd ongegrond geacht.

De taktiek der Italiaansche partij bij de algemeene verkiezingen is volgens een tele-

vertrekken ze reeds te 6 uur 20 minuten uit Utrecht en komen eerst 's avonds te 7.40 uur in Utrecht terug. Komen ze iets te laat, dan moeten ze een half uur verzuimen, hetgeen wel eens voor kan komen als de trein vertraging heeft, daar de fabriek 3 kwartier van het station ligt. Wordt Zaterdags de strijkerij schoongemaakt, dan worden ze een ½ of ¼ dag naar huis gezonden, natuurlijk zonder loon. De vorige week moesten ze 1½ dag verzuimen zonder loon en j.l. Maandag weder een geheelen dag eveneens zonder loonbetaling.

Bij ziekte wordt geen cent loon uitbetaald, evenmin als bij gedwongen verzuim op katholieke feestdagen of voor den halven dag als de koningin jarig is! Van vrije dagen is natuurlijk geen sprake, vacantie een onbekende weelde. De loonen variëeren van f 1.80 tot f 6.60 per week voor de 21 platgoedstrijksters, waarvan dan nog 65 cent per week aan spoorgeld afgaat.

Zaterdag ontving een meisje, dat f 1.80 loon heeft, na aftrek van 45 cent voor de 1½ dag gedwongen verzuim en 65 cent spoorgeld, de som van ... 70 cent, waarvoor zij 4½ dag heeft moeten werken!

De 3 fijnstrijksters ontvangen f 1.50 per dag, terwijl de di[illegible] f 14 per week ontvangt.

Binnenkor[illegible] dit een boetestelsel ingevoerd, o. a. 5 cent voor praten en zingen.

Verleden zomer moesten eenige meisjes uit Utrecht reeds 's morgens om 6 uur beginnen en daar er dan zoo vroeg nog geen treinen loopen, moesten ze reeds te vier uren 's morgens van huis om op tijd op de fabriek te zijn!

Kort geleden liet deze „christen" een aantal meisjes beneden 16 jaren van 's morgens 6 tot 's avonds 6½ met 1½ uur schafttijd werken.

De meisjes mogen hun brood niet in papier gepakt mede brengen; wie geen „stukkezakje" meebrengt, zou weggejaagd worden.

Het laken waarop gestreken wordt moet voortaan 2 jaar gebruikt worden, anders zal het van het loon voortaan worden afgehouden.

Beestachtig worden de meisjes uitgevloekt en uitgescholden om niets of iets wat niets beteekent. „Krengen", „rothoeren" benevens de zwaarste knoopen zijn de termen waarin „de baas" hen aanspreekt.

Het bovenstaande en nog veel meer werd ons geschetst en door meerderen bevestigd.

Bij de katholieke firma A. van Melzen te Zeist is de behandeling in woorden fatsoenlijker; overigens zijn de toestanden al even beroerd:

Halve en heele dagen verzuim als boven eveneens zonder loon. Geen loon bij ziekte, katholieke feestdagen enz. Vrije dagen of vakantie nihil.

Voor praten en lachen worden de meisjes soms een dag weggestuurd!

De arbeidstijd is van 's morgens 7¾—8¼, van 8¾—12 en van 1¼—6¾ uur 's avonds.

Met Kerstmis was de werktijd 's middags van 1—8¾ 's avonds zonder schaft- of rusttijd.

Voor even telaat komen 's morgens wordt 5 cent boete ingehouden.

De loonen variëeren voor de platgoedstrijksters van f 2.— tot f 7.20, terwijl een fijngoedstrijkster f 12 per week ontvangt.

Jaarboekjes. Het ons toegezonden jaarboekje voor 1909 van den Ned. Bond van Arbeiders in het Zuivelbedrijf is een handige verzameling van wat de leden van genoemden bond bijna dagelijks noodig hebben bij hun propageeren voor de organisatie.

Behalve de gewone zaken die ieder jaarboekje, van welke organisatie ook, bevatten kan, komt erin voor het jongste bondsjaarverslag, zulk een sprekende getuigenis voor 't volhardende werken van den bond, dat 't den ongeorganiseerden kolen vuur op 't hoofd moet werpen.

Er blijkt tevens uit, dat de bond niet minder dan 35 afdeelingen telt. Het ledental van elk dier afdeelingen is miniem; 't zijn nog niet meer dan propagandagroepen. Doch 't proletariaat van 't platteland en speciaal in de zuivelindustrie is moeilijk tot organisatie te brengen, zoodat 't reeds veel is, wanneer ergens vaste voet werd verkregen.

Voor de verdere uitbouwing der organisatie worden dan, is eenmaal een verbindingspost verkregen, alle doeltreffende middelen aangewend. Waartoe zeker ook behoort de uitgifte van een jaarboekje als hier aangekondigd.

Het jaarboek(je) der Vereeniging

NEGENDE JAARGANG. DINSDAG 16 FEBRUARI 1909. No. 272.

HET VOLK.

TWEEDE BLAD.

Het buitengewoon Partijcongres.

Deventer, 13 Februari.

Eerste dag.

Een anderen aanblik gaf de Schouwburgzaal bij dit buitengewoon congres der S. D. A. P., dan gewoonlijk onze congreszalen bieden. Nu geen groen, geen vlaggedoek, geen borstbeelden of opwekkende spreuken: een onversierde zaal, in overeenstemming met den diepen ernst van het partij-oogenblik.

Het kongres is goed bezocht, ook door belangstellenden, die zich op de verhooging achter in de zaal en op de galerij verdringen.

Om kwart over eenen valt de voorzittershamer, en **Vliegen** opent het congres. Het is voor de eerste maal sedert de Partij bestaat, zegt hij, dat de verhoudingen ertoe hebben geleid u in buitengewoon congres bijeen te roepen en het toeval wil, dat dit congres plaats heeft in Deventer, waar ook het eerste congres der partij plaats had, in 1895, toen het program werd vastgesteld. In haar bestaan is zeker veel geschied wat niet aangenaam stemt, maar vergelijken wij dat eerste congres voor 14 jaar, met 20 afgevaardigden van 14 afdeelingen, zonder dat iemand zich iets van ons aantrok, met het tegenwoordig, talrijk bezocht congres, dat agitatie en spanning in het gansche land wekt, dan teekent dat den groei en den invloed onzer Partij. Dat geeft ons moed voor de toekomst; onverschillig wat er gebeuren moge, die groei van het verleden zal zich in de toekomst voortzetten.

De wordingsgeschiedenis van dit congres zal niet te ver opgehaald worden; houden wij ons aan het concrete punt: het optreden der „Tribune", dat reeds te Arnhem een groot deel van het congres in beslag nam, is daarna van een aard geworden, dat eindelijk algemeen het gevoel zich uitte: zoo gaat het langer niet. Toen bleek dat zelfs de werkloosheidinterpellatie in de Kamer, met haar groote effect en resultaat, niet meer aan de orde kon worden gesteld, zonder dat het van een stuk propaganda een nieuwe twistappel werd, besefte ieder: zoo kunnen wij niet voortgaan. Het Partijbestuur greep in en beraadslaagde over twee voorstellen: een buitengewoon congres tot royement, of een voorafgaande conferentie om de „Tribune"-redacteuren voor de keus te stellen: ophouden of heengaan. Het tweede voorstel is aanvaard, den redacteuren werd voorgelegd de met algemeene stemmen door het P. B. aanvaarde meening: gij moet ophouden met uw wijze van doen. De „Tribune"-redaktie legde toen haar later aangevulde verklaring af, waarmee het P. B. genoegen nam. Maar twee leden van het P. B. konden zich met dit besluit niet vereenigen, meenden de verantwoordelijkheid ervoor niet te kunnen dragen en legden hun functie neer.

De vraag was toen: moest het P. B. de herkiezing van Schaper en Helsdingen beschouwen als een afkeuring der houding van het P. B? Dan hadden de overige leden van het P. B. moeten aftreden en het zou een verwarring geworden zijn, die tot het Paaschcongres geduurd zou hebben. Daarom besloot het P. B. te trachten een zuiverder uitspraak der Partij te krijgen door een referendum over de vraag of een buitengewoon

het was een fout van den voorzitter, dat hij de conferentie over de uitnoodiging liet stemmen.

Als gevolg van de besprekingen ter conferentie zijn door het P. B. de voorstellen ingediend die men kent.

Te betreuren in hooge mate is het, dat de besluiten van het kongres bemoeilijkt worden, niet bemoeilijkt voor de partij, maar voor enkele personen, doordat de menschen van de „Tribune" reeds gepubliceerd hebben hun besluit om zich aan de beslissingen van dit kongres niet te storen. Maar het congres moet zich hierdoor niet laten beïnvloeden en doen alsof er zoo'n besluit van de „Tribune"-menschen niet bestaat.

Wat er intusschen op dit kongres moge worden besloten, vast moet staan, dat de Partij als een eenheid naar huis moet, als een grootere of als een kleinere eenheid, maar als een eenheid. (Applaus.) Het kongres mag niet naar huis gaan, zonder de Partij uit een onhoudbaren toestand gered te hebben, zonder waarborgen tegen herhaling van het verledene gesteld te hebben. Dat zou een bewijs van machteloosheid zijn.

De „Tijd" heeft een plaat geleverd, waarin de Partij wordt afgebeeld als een bouwvallig huis, waarin de „Tribune" een scheur maakte. Nu zegt de „Tijd" steeds: in krotten worden de menschen 70 en 80 jaar oud. (Gelach en applaus.) Maar op dat plaatje staat ook iets anders; de schim van Marx die zegt: en dat gebeurt in mijn naam. Daarin steekt een groote waarheid. Er is in de Partij misbruik van Marx' naam gemaakt om elkaar het leven in de Partij moeilijk te maken. Laat de geest van Marx ons thans alleen toeroepen: Proletariërs aller landen vereenigt u! Dan zal dit kongres de Partij kracht geven tot nieuwen strijd naar buiten (Applaus).

Besloten wordt te vergaderen tot half zes, dan van acht uur tot heel laat, Zondag van 9–12 uur en van 1–5 uur. De voorzitter wekte op tot kortheid in de besprekingen en deelt mede dat het P. B. tot aanwezigheid uitgenoodigd heeft de „Tribune"-redaktie en v. d. Goes, omdat die geen afgevaardigde was, benevens mevr. Holst, omdat die in het oog gevat is als redaktielid van het nieuwe Partijweekblad.

Prins-Zaandam acht de uitnoodiging van v. d. Goes niet goed; Hilversum had hem kunnen afvaardigen.

Met op één na algemeene stemmen worden de besluiten door het P. B. in zake dagorde enz. goedgekeurd.

Voorgesteld wordt alle ingediende voorstellen te gelijk te behandelen, maar het voorstel van Amsterdam I–VI, dat een statutenwijziging bedoelt, beter voorbereid tot het Paaschcongres te verdagen en evenzoo te doen met het voorstel-Rotterdam V om „de Nieuwe Tijd" aan de Partij te brengen.

Aldus wordt zonder tegenspraak besloten.

Aan de orde zijn

algemeene beschouwingen

over de op den beschrijvingsbrief gebleven voorstellen.

Vliegen licht het standpunt van het P. B. toe. Kortelijk. Geen requisitoir tegenover hen die de Partij in deze moeilijke omstandigheden brachten, maar een aanwijzing der middelen tot verbetering. De vrijheid van spreken en schrijven in de Partij is hier aan de orde; aan die vrijheid heeft nooit iemand getwijfeld, zij is herhaaldelijk bevestigd. Maar als zekere partijgenooten van die vrijheid een gebruik maken als geschied is, dan komt de Partij voor het gevaar, dat haar bestaan bedreigd is. Dat de partijverhoudingen vergiftigd zijn, dat het den laatsten tijd niet goed meer ging, daarover heerscht wel slechts ééne meening in de Partij.

Waar zit het kwaad? Als wij oordeelden, dat er

is alleen of uit Marxistische overwegingen zelf zekere konklusies eenigszins anders moeten zijn dan zij vroeger getrokken werden. Komen wij echter tot de vraag: wat moeten wij doen, wat moeten onze daden zijn? — dan zijn wij het allen eens. Daarom moet een grondslag van samenwerking mogelijk zijn.

De groote grief der Marxisten bleek ter conferentie deze: zij meenden in hun vrije meeningsuiting te kort te zijn gedaan, zij hadden een gevoel dat zij niet geheel vrij waren hun meening te uiten. Dat was de eenige grief en wij hadden dus de vraag te beantwoorden, of die grief niet kon worden weggenomen. Vandaar het voorstel van het Partijbestuur om aan „Het Volk" een weekblad toe te voegen onder redactie van Roland Holst en Wibaut. Dit weekblad moest worden verbonden aan „Het Volk", omdat het dan den grootsten lezerskring bereikte en omdat er aldus een verband zou ontstaan tusschen dagblad en weekblad. Een zelfstandig weekblad, welks redactie alleen aan het congres verantwoordelijk is, achten wij niet goed, omdat dan zoo'n blad gerekend zou moeten worden ten volle de partijmeening weer te geven. Dat is het geval niet en daarom moet het blad aan „Het Volk" verbonden worden. De namen der redacteuren staan ons borg voor de zelfstandigheid van het blad en ook hiervoor, dat het blad niet **tegen** de partij het Marxisme zal propageeren, maar als een gist naar binnen.

Als consequentie van de oprichting van dit weekblad moet volgen: de opheffing der „Tribune". Want het blijven bestaan der „Tribune" zou de goede samenwerking weer in gevaar brengen. Met partijgenooten als de redacteuren der „Tribune" is, dat weten wij nu toch allen wel, valt niet samen te werken. Bij het geheele P.B. staat eenstemmig vast, dat de „Tribune" behoort te verdwijnen. Meer hiervan zal spr. thans niet zeggen, omdat hij eerst wil hooren de argumenten voor het behoud der „Tribune".

Over het derde voorstel maar een zeer kort woord. Als de Partij besluit de „Tribune" op te heffen, ten einde een twistappel weg te werpen die zooveel kwaad gebrouwen heeft, dan behoort zoo'n besluit ook nagevolgd te worden en zal de Partij, als zij zich van de „Tribune" niet kan ontdoen met behoud der redacteuren als partijgenooten, die moeten doen met verlies dier redacteuren als partijgenooten.

Hieruit blijkt de onmogelijkheid van het voorstel-Bussum: niet over een jaar, maar onmiddellijk moeten wij betere verhoudingen hebben. Ook zooals Middelburg en Scheveningen willen: wel de „Tribune" verbieden, maar geen royement als de „Tribune" niet wordt opgeheven, — ook dat gaat niet; het zou zijn een machteloosverklaring der Partij om haar eigen besluiten tot uitvoering te brengen.

Royement zonder voorafgaand verbod der „Tribune" kan misschien eerst noodig blijken, als wij de redakteuren gehoord hebben. Het voorstel-Heerlen: de „Tribune" onder contrôle der Partij te stellen, zal noch door de Partij, noch door de „Tribune" gewenscht worden.

Ten slotte: laat het congres zorgen met energie besluiten te nemen.

Helsdingen spreekt als vertegenwoordiger der minderheid in het P. B. Hij is tegen oprichting van een marxistisch partijweekblad. Daartoe zou nooit een voorstel gedaan zijn, of het zou ook nooit eenige kans van slagen gehad hebben, als de „Tribune" niet was opgericht. Waarom dan wel? De „Tribune" heeft een kritiek gevoerd, die alle perken te buiten ging. Het meest typische staaltje was het verwijt dat de Kamerfractie op geheimzinnig-heimelijke wijze aanstuurde op een [illegible] met de burgerlijke partijen. Omdat nu de

Dan zal de partij ook officieele weekbladen aan **die** groepen moeten geven. Daarenboven kan men tot rare gevolgen komen. Stel dat Roland Holst en Wibaut later eens bedanken als redakteuren en het congres dan nieuwe redacteuren moet benoemen, — hoe dan? Zal de Partij verantwoordelijk zijn voor wat die minderheid in een officieel Partij-weekblad zegt?

Velen zullen nu dit bemiddelingsvoorstel aangrijpen om een scheuring in de Partij te verhoeden. In verzoening heeft de Partij altijd gejuicht. Maar een paar weken later was het trots het handjesgeven weer de oude stemming. Van den vrede van Haarlem heeft spr. nooit anders kunnen zeggen dan: ik hoop er het beste van. In Enschede, Utrecht en Haarlem hebben onze kongressen ons ook het beeld te zien gegeven van mislukte vredesconferenties.

Alle pogingen tot verzoening hebben tot dusver gefaald en spr. vreest dat ook deze poging weer zal falen. Waarom? Het voorstel tot oprichting van een partijweekblad gaat uit van de meening dat de Marxisten daardoor bevredigd zullen worden. Maar nu reeds is gezegd: de „Tribune" blijft in ieder geval. Anderen zeggen: royement zal het uittreden van tal van Marxisten, zelfs van enkele afdeelingen, ten gevolge hebben, met name van zeer groote getallen te Leiden, 's-Gravenhage, Zwolle, Rotterdam en Dordrecht.

Troelstra: Wat wil jij dan?

Helsdingen: Ik weet wel, dat deze beschouwingen het kongres misschien angstig zullen maken (Geroep: Neen, neen!), maar ik vertrouw, dat de Marxisten zich over de vooruitzichten duidelijk zullen uiten, of wij groot verlies van leden te wachten hebben. Maar hieruit blijkt dat algemeene bevrediging toch niet te wachten is. Daarom kan het kongres gerust de beide eerste voorstellen van het P. B. voorloopig laten rusten en de geheele Marxistische groep stellen tegenover de vraag, of zij meer liefde heeft voor de Partij dan voor Wijnkoop, Ravesteyn en Ceton. (Applaus.) Willen zij dan gaan, dan zegt spr.: Ga met God, of met wie gij wilt! (Gelach.) Hebben zij meer liefde voor die drie partijgenooten, die de Partij ten diepste gegriefd hebben, dan is de oprichting van het partijweekblad volkomen overbodig. Daarom eerst het royementsvoorstel behandeld!

Mendels is het ook niet met alle voorstellen van het P. B. eens. Het voorstel van het P. B. tot opheffing van de „Tribune" had niet bij alle leden van het P. B. dezelfde consequenties. Sommige P. B.-leden achtten het een gebod, bij niet-opvolging waarvan royement moest volgen. Anderen meenden, dat het congres alleen moest uitspreken dat naar zijn oordeel de „Tribune" **behoorde** te worden opgeheven. Meenden de drie redacteuren zich daaraan niet te moeten houden, dan was het P. B. het er niet over eens wat dan volgen moest. Slechts de kleinste meerderheid was voor royement. Van de minderheid was er bijv. één die wilde afwachten wat de „Tribune"-redactie zou doen na het congres. Anderen, waaronder spr., waren van meening, dat de Partij onbehoorlijk zou doen door in dezen te royeeren. Persoonlijk is spr. nog altijd van meening, dat een buitengewoon congres onnoodig was; die meening doet thans niet veel ter zake (Geroep: Zeer juist!), maar brengt toch mede, dat spr. zich nog altijd niet verantwoord acht voor het bijeenroepen van dit congres.

Het gaat niet over de vraag: houdt men meer van de „Tribune"-redacteuren of van de Partij? Het zou kunnen zijn, dat men royement zoo onbehoorlijk, zoo schadelijk voor de Partij achtte, dat men de verantwoordelijkheid daarvan niet meer zou kunnen dragen.

Er was groote bitterheid gekomen in de uitingen

dat reeds te Arnhem een groot deel van het congres in beslag nam, is daarna van een aard geworden, dat eindelijk algemeen het gevoel zich uitte: zoo gaat het langer niet. Toen bleek dat zelfs de werkloosheidinterpellatie in de Kamer, met haar groote effect en resultaat, niet meer aan de orde kon worden gesteld, zonder dat het van een stuk propaganda een nieuwe twistappel werd, besefte ieder: zoo kunnen wij niet voortgaan. Het Partijbestuur greep in en beraadslaagde over twee voorstellen: een buitengewoon congres tot royement, of een voorafgaande conferentie om de „Tribune"-redacteuren voor de keus te stellen: ophouden of heengaan. Het tweede voorstel is aanvaard, den redacteuren werd voorgelegd de met algemeene stemmen door het P. B. aanvaarde meening: gij moet ophouden met uw wijze van doen. De „Tribune"-redaktie legde toen haar later aangevulde verklaring af, waarmee het P. B. genoegen nam. Maar twee leden van het P. B. konden zich met dit besluit niet vereenigen, meenden de verantwoordelijkheid ervoor niet te kunnen dragen en legden hun functie neer.

De vraag was toen: moest het P. B. de herkiezing van Schaper en Helsdingen beschouwen als een afkeuring der houding van het P. B? Dan hadden de overige leden van het P. B. moeten aftreden en het zou een verwarring geworden zijn, die tot het Paaschcongres geduurd zou hebben. Daarom besloot het P. B. te trachten een zuiverder uitspraak der Partij te krijgen door een referendum over de vraag of een buitengewoon congres gehouden zou worden. De afloop is bekend.

Kwam nu het buitengewoon congres zonder meer bijeen, dan scheen het gevaar voor scheuring zeer groot. Daarom besloot het P. B. voordien een conferentie te houden met de vooraanstaande personen van de beide elementen uit de partij, ten einde te trachten een grondslag van hernieuwde samenwerking of althans een duidelijken toestand te krijgen. Tegen die conferentie zijn stemmen uit de Partij opgegaan, maar zij die dit geval kritiseeren, moeten zich afvragen: wat had het P. B. anders moeten doen? Het P. B. zag geen andere mogelijkheid.

Die conferentie van 31 Januari had een bevredigend verloop. In één opzicht was er een geschil: moest een der „Tribune"-redacteuren, die tegelijk propagandist is, in die kwaliteit tot de conferentie worden uitgenoodigd. Het standpunt van het P. B. was: over deze personen is een proces in de Partij aan den gang, met hen kan nu niet meer onderhandeld worden, hun zaak is in handen van het congres. De conferentie kon eigenlijk niet tot uitnoodiging besluiten, alleen het P. B. en

Prins-Zaandam acht de uitnoodiging van v. d. Goes niet goed; Hilversum had hem kunnen afvaardigen.

Met op één na algemeene stemmen worden de besluiten door het P. B. in zake dagorde enz. goedgekeurd.

Voorgesteld wordt alle ingediende voorstellen te gelijk te behandelen, maar het voorstel van Amsterdam I—VI, dat een statutenwijziging bedoelt, beter voorbereid tot het Paaschcongres te verdagen en evenzoo te doen met het voorstel-Rotterdam V om „de Nieuwe Tijd" aan de Partij te brengen.

Aldus wordt zonder tegenspraak besloten.

Aan de orde zijn

algemeene beschouwingen

over de op den beschrijvingsbrief gebleven voorstellen.

Vliegen licht het standpunt van het P. B. toe. Kortelijk. Geen requisitoir tegenover hen die de Partij in deze moeilijke omstandigheden brachten, maar een aanwijzing der middelen tot verbetering. De vrijheid van spreken en schrijven in de Partij is hier aan de orde; aan die vrijheid heeft nooit iemand getwijfeld, zij is herhaaldelijk bevestigd. Maar als zekere partijgenooten van die vrijheid een gebruik maken als geschied is, dan komt de Partij voor het gevaar, dat haar bestaan bedreigd is. Dat de partijverhoudingen vergiftigd zijn, dat het den laatsten tijd niet goed meer ging, daarover heerscht wel slechts ééne meening in de Partij.

Waar zit het kwaad? Als wij oordeelden, dat er een zoodanig meeningsverschil was, dat praktisch samenwerken in den direkten strijd onmogelijk was, dan zou elke poging om tot overeenstemming te komen, achterwege zijn gebleven als nutteloos. Waar echter voortdurend blijkt, dat, wanneer de Partij aan het werk gaat, uit het verschillend wetenschappelijk standpunt altijd eenheid van daden voortvloeit, daar meenen wij dat uiteengaan onnoodig is en dat er een grondslag van samenwerking te vinden moet zijn, indien de wil daartoe bestaat. Was het waar dat onze Partij door wat genoemd is het revisionisme, in andere positie gebracht was dan vroeger en dan elders in het buitenland, dan moest dit met feiten zijn aan te toonen; dit is echter nog nooit gebeurd. Het verschil over de theorie bestaat in de andere landen ook, het is een verschil van inzicht omtrent de werking van zekere maatschappelijke feiten en een noodzakelijk verschil van inzicht, zooals de eerste Utrechtsche resolutie dat omschrijft: de een legt meer den nadruk op theoretische propaganda, de ander meer op practischen arbeid. Maar het Marxisme hebben wij nooit afgewezen; de vraag

tij, als zij zich van de „Tribune" niet kan ontn met behoud der redacteuren als partijgenooten, moeten doen met verlies dier redacteuren als ijgenooten.

Hieruit blijkt de onmogelijkheid van het voorstelsum: niet over een jaar, maar onmiddellijk ten wij betere verhoudingen hebben. Ook als Middelburg en Scheveningen willen: wel „Tribune" verbieden, maar geen royement als „Tribune" niet wordt opgeheven, — ook dat niet; het zou zijn een machteloosverklaring Partij om haar eigen besluiten tot uitvoering brengen.

Royement zonder voorafgaand verbod der „Tri-e" kan misschien eerst noodig blijken, als wij redakteuren gehoord hebben. Het voorstel-Heer de „Tribune" onder controle der Partij te zal noch door de Partij, noch door de bune" gewenscht worden.

En slotte: laat het congres zorgen met energie besluiten te nemen.

Helsdingen spreekt als vertegenwoordiger minderheid in het P. B. Hij is tegen oprichvan een marxistisch partijweekblad. Daartoe nooit een voorstel gedaan zijn, of het zou ans nooit eenige kans van slagen gehad hebben, de „Tribune" niet was opgericht. Waarom dan wel? De „Tribune" heeft een kritiek gevoerd, alle perken te buiten ging. Het meest typische tje was het verwijt dat de Kamerfractie op helachtig-heimelijke wijze aanstuurde op een met de burgerlijke partijen. Omdat nu de bune" zoo uit den band geslagen is, daarom men thans een marxistisch weekblad op partijen uitgeven. Een belooning voor de ondeugd ao. Daarmee kan spr. niet meegaan.

et P. B. kwam tot zijn voorstel, omdat de Marxisten het gevoel hadden, dat zij niet vrij waren hun meeningsuiting. Het kan wel zijn, dat zij dat gevoel hadden, maar de vraag is of zij dat gevoel op goede gronden hadden. En spr. meent dat dit het geval is. In „Het Volk" zijn de Marxisten nooit in de minste mate belemmerd geweest. Zij hadden er nog een maandschrift bij. De Marxisten moeten zelf uitmaken, of zij liever propaganda en Partij-critiek willen voeren onder controle. Dat moeten zij zelf weten. Maar op de conferentie van 31 Januari is afdoende gebleken, dat nimmer „Het Volk" een marxistische uiting geweigerd heeft. Vandaag bewijzen van het tegendeel te noemen, blijken de Marxisten in gebreke. Aanneming van dit voorstel zal konsekwenties kunnen hebben, als doodsdienstige of revisionistische partijgenooten hun eigen weekbladen gaan oprichten en daarin van leer trekken zooals nu „De Tribune" deed.

Mendels is het ook niet met alle voorstellen van het P. B. eens. Het voorstel van het P. B. tot opheffing van de „Tribune" had niet bij alle leden van het P. B. dezelfde consequenties. Sommige P. B.-leden achtten het een gebod, bij niet-opvolging waarvan royement moest volgen. Anderen meenden, dat het congres alleen moest uitspreken dat naar zijn oordeel de „Tribune" behoorde te worden opgeheven. Meenden de drie redacteuren zich daaraan niet te moeten houden, dan was het P. B. het er niet over eens wat dan volgen moest. Slechts de kleinste meerderheid was voor royement. Van de minderheid was er bijv. één die wilde afwachten wat de „Tribune"-redactie zou doen na het congres. Anderen, waaronder spr., waren van meening, dat de Partij onbehoorlijk zou doen door in dezen te royeeren. Persoonlijk is spr. nog altijd van meening, dat een buitengewoon congres onnoodig was; die meening doet thans niet veel ter zake (Geroep: Zeer juist!), maar brengt toch mede, dat spr. zich nog altijd niet verantwoord acht voor het bijeenroepen van dit congres.

Het gaat niet over de vraag: houdt men meer van de „Tribune"-redacteuren of van de Partij? Het zou kunnen zijn, dat men royement zoo onbehoorlijk, zoo schadelijk voor de Partij achtte, dat men de verantwoordelijkheid daarvan niet meer zou kunnen dragen.

Er was groote bitterheid gekomen in de uitingen der meeningsverschillen, er was verwildering in den toon gekomen. Hoofdzaak werd toen een algemeene bevrediging, een gezamenlijke bedding voor de verschillende partijstroomingen te vinden. Het was vooral Troelstra, die in een vergadering met het P. B. en in de conferentie van 31 Januari dat standpunt innam. Toen kwam op de conferentie het onvoorbereide denkbeeld van het op te richten partijweekblad en dat leek, zoo op het oog, aan velen een goeden grondslag. Het oprichten van dit weekblad was niet een gunst voor een kleine groep van partijgenooten, maar werd algemeen opgevat als een partijbelang: dat het Marxisme een eigen weekblad kreeg, omdat ons program marxistisch is en onze partijtaktiek het ook moet zijn.

Zal nu echter hieraan het congres een voorwaarde verbinden, waardoor de organisatorische eenheid en de harmonie der geesten toch weer in gevaar gebracht worden. Het lijkt wel zeer gemakkelijk om te zeggen: laat u niet beïnvloeden. Zeker ook meent spr., dat het congres niet handelen moet onder pressie, onder bedreiging (Geroep:

FEUILLETON.

Pit-tah, de Grijze Wolf.

Een verhaal van JACK LONDON.

(*Vertaling van Jo Arenberg*).

19)

De toestand was nu omgekeerd. Pittah stond voor het been, dreigend en grommend, terwijl Baseek op een kleinen afstand stond, tot den aftocht gereed. Hij durfde geen gevecht wagen met dien jongen, bliksemsnellen hond en weer voelde hij de zwakheid van den naderenden ouderdom. Zijn pogingen om een waardige houding te bewaren, waren heldhaftig. Kalm keerde hij den jongen hond en het been den rug toe, alsof beide beneden zijn aandacht waren en trots stapte hij weg. Niet voor hij uit Pittah's gezicht was, bleef hij stilstaan om zijn bloedende wonden te likken.

De uitwerking hiervan was, dat Pittah nog meer zelfvertrouwen, nog grooteren trots kreeg. Hij liep minder bescheiden tusschen de volwassen honden en ging voor niemand uit den weg. Rechts noch links ziende, eenzaam, eenzelvig, angstaanjagend, vreemd, werd hij door de oudere honden als een raadselachtig schepsel beschouwd, dat zij niet lastig vielen, maar dat zij ook geen vriendelijkheid bewezen. Als zij hem in vrede lieten — liet hij hen ook in vrede, een toestand die alle, na eenige ontmoetingen, wenschelijk vonden.

In den zomer deed Pittah een nieuwe ondervinding op. Op zijn gewone stille wijze om een nieuwe tent in het dorp heen sluipend, stond hij eensklaps tegenover Kiche. Hij bleef staan en keek haar aan. Hij herinnerde zich haar vaag, maar hij herinnerde zich haar en dat was meer dan van haar gezegd kon worden. Dreigend en grommend trok zij haar bovenlip op en al zijn langvergeten jeugdherinneringen keerden terug. Vroolijk sprong hij haar tegemoet en zij haalde met haar scherpe tanden zijn kop open. Daar begreep hij niets van, verbaasd en verbluft ging hij achteruit.

Maar dat was niet Kiches schuld. Een wolfmoeder herinnert zich nooit haar jongen van het vorige jaar. Pittah was voor haar een vreemd dier, een indringer en haar tegenwoordig nest jongen gaf haar het recht zulk een indringen kwalijk te nemen.

Een der kleintjes waggelde naar Pittah toe. Zij waren stiefbroeders, maar zij wisten het niet. Nieuwsgierig besnuffelde Pittah het hondje, waarop Kiche hem aanvloog en zijn kop ten tweeden male openhaalde. Hij ging nog verder achteruit. Alle oude herinneringen en gedachten stierven weg en vielen terug in het graf, waaruit zij waren opgestaan. Hij keek naar Kiche, die haar jong likte en daarmee nu en dan ophield om hem aan te grommen. Toen hij niet snel genoeg heenging, vloog zij ten derden male op hem toe — en Pittah liet zich wegjagen. Dit was een wijfje van zijn soort en de wet van zijn soort zei dat mannetjes nooit met wijfjes vochten. Dat had zijn instinct hem geleerd.

De maanden verliepen, Pittah werd krachtiger, zwaarder, steviger. Doch zijn karakter wd steeds somberder, eenzelviger, woester. D andere honden leerden spoedig, dat het b r was hem met rust te laten en Grijze Ber begon hem iederen dag hooger te schatte

ch Pittah had één groote zwakheid, hoe st hij overigens ook was — hij kon niet veragen dat men hem uitlachte. Lachen vond hi vreeselijk. Als zij onderling lachten kon h dit niet schelen, maar zoodra het lachen he betrof, werd hij razend. Hoe ernstig, waardi somber hij ook was, maakte lachen hem be ttelijk woest. Dan werd hij urenlang als ee duivel. En wee den hond, die hem op die tij in den weg kwam. Hij kende de wet te oed, dan dat hij zich op Grijzen Bever zo reken, achter Grijzen Bever was een knuppe Maar achter de honden was niets dan lee ruimte en daarheen vluchtten zij als Pit h, razend door het lachen, in hun midde verscheen.

I het derde jaar van zijn leven kwam er een groote hongersnood onder de Mackenzie-Indianen. In den zomer was de vischvangst mislukt, in den winter verschenen er bijna geen rendieren, konijnen verdwenen, wilde dieren stierven van honger, zij verslonden elkaa Slechts de sterksten bleven over. Pittahs goden waren voortdurend op jacht. De oude en zwakke goden stierven van gebrek. Er klonk weeklagen in het dorp, waar de vrouwen en kinderen rondliepen zonder voedsel. De goden aten zelfs het zachte, gelooide leer van hun schoenen en hun wanten, terwijl de honden hun riemen en de koorden der zweepen verslonden. De honden aten elkaar en de goden aten de honden. De zwakste en meest waardelooze werden het eerst gegeten. De honden, die nog leefden, keken en begrepen. Enkele der verstandigste en moedigste verlieten de vuren der goden en vluchtten naar het bosch, waar zij ten slotte doodhongerden of door de wolven verscheurd werden.

In dien tijd van ellende ontsnapte ook Pittah naar het bosch. Hij was beter geschikt voor dit leven dan de andere honden, want hij had zijn opvoeding uit zijn prille jeugd als gids. Hij werd een meester in het opspeuren van kleine dieren. Hij kon urenlang op den loer liggen om een eekhoorntje te snappen en vloog dan als een bliksemsnel grijs projectiel op het diertje toe. Maar er waren niet genoeg eekhoorntjes om er vet van te worden.

Hij was dus genoodzaakt boschmuizen uit hun gaten in den grond op te graven, of te vechten met wezels die even hongerig waren als hij, maar nog honderdmaal woester.

Hij beroofde de vallen die de goden hadden opgezet en stal zelfs eenmaal een konijn uit Grijzen Bevers val op een tijd dat Grijze Bever zelf wankelde en waggelde door het bosch, vaak rustend door zwakte en gebrek aan adem.

Op zekeren dag ontmoette Pittah een jongen wolf, broodmager en zwak van honger. Als hij niet zelf zoo hongerig was geweest, zou Pittah misschien met hem zijn meegegaan naar zijn wilde broeders. Maar nu doodde hij den jongen wolf en at hem op.

Het geluk scheen hem te begunstigen. Altijd wanneer hij het hongerigst was, vond hij iets te eten en als hij zwak en uitgeput was, vond hem geen ander roofdier. Een lynx had hem juist twee dagen tot voedsel gediend, toen een troep hongerige wolven plotseling hem

zeer juist), maar de vraag is: moet het congres niet bedenken, dat, als het bevredigen wil, het niet moet beginnen met de uitstooting van drie partijgenooten? Wil men werkelijk ernstig de Marxisten het mogelijk en aangenaam maken om met volle hart samen te werken met de Partij, dan moet men zich toch eens menschelijk en zielkundig afvragen, of men dit wel kan bereiken, als men die drie personen royeert. Als gij het „uitmaken" wilt, doet het dan niet zoo, dat gij weer nieuwe stof tot onbehagen vindt.

De meeningsverschillen in onze Partij zijn niet zoo scherp en omvangrijk, dat zij in de Partij gebracht moesten worden op de wijze als de „Tribune" dit deed. Maar iets anders is of in het bizonder een sociaaldemokratische partij niet alleen de macht, maar ook het recht heeft om te zeggen: aan de particuliere uitgave van een blad moet een einde komen, op straffe van royement. Men kan iemand royeeren op grond van wat hij geschreven **heeft**, maar niet op grond van wat hij schrijven **zal**. (Gelach.) Toch is het dat laatste wat het P. B. nu doet en waarmee het van standpunt volkomen veranderd is. Vroeger, o. a. te Arnhem, zei Vliegen, dat hij zich nooit zou laten voorschrijven, wat en waar hij schrijven zou. Het P. B. zette dan ook royement in het vooruitzicht wegens overtreding der bekende, aan het P. B. door de „Tribune" afgegeven verklaring.

Vliegen: Die overtreding is gebeurd.

Mendels: Dan hadt gij daarvoor thans royement moeten voorstellen. Maar thans wilt gij het doen, als zij een blad niet willen opheffen. Dat is een zeer belangrijk verschil. Gij wilt thans die menschen royeeren niet om wat zij schreven, maar omdat zij hun blad behouden...

Troelstra: Omdat het de „Tribune" is.

Mendels: Er is zelfs gezegd: als de redacteuren nu nog vrijwillig de „Tribune" opheffen, volgt geen royement. Dat is dus een amnestie voor het verledene, maar daaruit blijkt, hoezeer men van standpunt veranderd is. In zijn manifest noemde het P.B. royement: „een zeer ernstige principieele zaak, die in andere partijen schier nooit voorgekomen is." In andere partijen is scherp gestreden in aparte bladen, zonder dat ooit verbod of royement volgde.

Spr. wijst op de „Mouvement Socialiste" en Hubert Lagardelle, die in de partij gebleven is en eerst ten slotte vrijwillig met zijn fraktie er uit gegaan is, maar nooit geroyeerd is, in weerwil van zijn heftige aanvallen op de partij. Ook Labriola en zijn „Avanguardia" zijn nooit uit de Italiaansche partij gezet, hoewel hij in flagranten strijd met de partij stond; ook hij is vrijwillig uitgetreden, toen de meerderheid hoe langer hoe minder ontvankelijk werd voor zijn ideeën en wijze van optreden. Misschien zou dat met de „Tribune" ook zoo kunnen gaan. Maar Labriola is vrijwillig gegaan....

Van Kol: Na de partij ondermijnd te hebben.

Mendels: Natuurlijk geeft scherp meeningsverschil onbehagen en in elk geval zal het na dit kongres, hoe het ook afloopt, wel niet weer direkt de oude prettige stemming zijn. Maar zeker behoudt men de oude bitterheid na royement.

Thans nog een vergelijking, die natuurlijk geen gelijkheid bedoelt. In de oude nederlandsche beweging was zeer zeker het geschilpunt veel duidelijker omschreven. Maar in dien ouden Socialistenbond zijn toch als afwijkende organen „Nieuwe Tijd" en „Baanbreker" opgericht. Er is heftig gevochten in dien ouden bond, maar nooit, hoe onverdraagzaam en fel hij ook optrad, heeft hij gezegd: als gij die bladen niet opheft, royeeren wij u. Toch traden die bladen nog veel krasser tegen Nieuwenhuis op, dan de „Tribune" tegen „Het Volk" en de Kamerfraktie. Ten slotte zijn de parlementairen vrijwillig er uit gegaan. Maar ze zijn er nooit uit gezet.

Dat zijn internationale en nationale verschijnselen, die er op wijzen, dat waar wij hier ook een veel te heftig inwendig strijdende groep partijgenooten hebben, wij niet moeten royeeren, **omdat** zij hun blad hebben. Zeker heeft men in Duitschland de „Jungen" uit de Partij gezet. Maar die hadden gescholden van „parasieten" enz. En op hetzelfde congres, waar die half-anarchisten links zijn uitgeworpen, heeft men de revisionisten Vollmar rechts ook afgewezen. **Dat** was de groote beteekenis: dat de partij links straf bleef staan. Dat nu is in onze Partij de fout: dat men alleen tegen uitersten links straf optreedt, maar tegen de uitersten rechts te weinig optreedt.

Daarom geen royement. De burgerlijke Onder-

[...]

gres; wij gelooven, helaas!, dat royement volgen zal en dat achten wij een ramp. Als gij royeert, zult gij moeten aantoonen, dat de geroyeerden gehandeld hebben tegen het program en dat kunt gij niet. Mendels sprak als jurist en dat wil spr. als zaakwaarnemer even navolgen. Volgens het program kan men alleen royeeren personen die door hun gedrag de Partij benadeelden, niet personen die enkele lieden beleedigden. In de statuten staat ook nog niet, dat de Partij leden verbieden kan zelf bladen uit te geven; op dien grond mag men dus ook niet royeeren. Maar het partijprogram eischt van de burgerlijke partijen: volledige vrijheid van woord en geschrift en bestraffing van overtreding. Moeten wij dat dan zelf niet handhaven in de Partij? (**Applaus.**) Spr. gelooft niet dat er honderden bij royement zullen uittreden, wel tientallen zeer goede partijgenooten. Maar dat mag ons geen reden zijn. Gij moogt niet partijgenooten den mond snoeren, omdat gij hun kritiek niet kunt verdragen. (Geroep: Och, och!)

Een partij met absolute eenheid bestaat niet behalve bij de katholieken. (Stemmen: Ook daar niet!) Een partij zonder oppositie is een doode partij. Kan Helsdingen niet meer tegen paarde vijgen? De voormannen, zegt men, zijn grievend beleedigd. Wat zijn dat voor menschen? Ploegbazen? (**Gelach.**) De „Blijde Wereld" is voor mij een nachtmerrie, maar wil ik nu de blijde dominees royeeren? Neen, zoolang zij niet tegen het program handelen. Men wil „de Nieuwe Tijd" houden, omdat die maar door 600 academici gelezen wordt, terwijl de „Tribune" maar 3 cent kost, de arbeiders bereikt en daarom weg moet. Wat kan het ons schelen, of een of andere persoon of Troelstr zich verlamd voelt? Mag Spiekman wel een ander voor een „klungel" uitschelden en mag men niet terugschelden? Mogen er geen practische geschilpunten in de Partij zijn? Mag ik het er niet mee oneens zijn, toen Troelstra bij het werkloozen-debat zei: als de arbeiders maar geholpen worden, kan het ons niet schelen op welke manier.

Troelstra: Niks van aan!

Fortuijn: Nu, dan was het bij het agrarisch debat (**gelach**). Als Schaper naar de grenzen wil snellen, mogen wij dan niet zeggen: dat is onmarxistisch? Denkt gij de oppositie te kunnen smoren? Dat kunt gij niet in een soc.-dem. partij. Twistappels werpen is een zeer verdienstelijk werk; ik heb het in Werkliedenverbond en Soc.-Dem. Bond ook wel gedaan. Zoolang gij niet kunt aantoonen, dat de „Tribune" niet op den bodem van het program staat, mist gij het recht van royement.

Duys-Zaandam: Zij die tot dusver spraken, hebben zich gehouden aan Besnyen's advies: scherp onderscheiden tusschen de beginselverschillen en de „Tribune"-kwestie. Op beginselgebied zullen velen volkomen Marxisten zijn, die nu de „Tribune" weg willen hebben. Aan royement van v. d. Goes, Wibaut enz. denkt niemand. Waarom dan wel de „Tribune"-lui? Omdat zij sedert jaren een gedrag tegen de Partij volgen, dat royement noodzakelijk maakt. Feitelijk had het P. B. reeds moeten royeeren en zeker Spiekman, die eerst met een paar donder-artikelen kwam, en daarop zijn draai nam. (**Applaus.**)

Natuurlijk, hun positie was moeilijk en zij hebben uitsluitend het partijbelang in het oog gehad. Het had nooit zoo'n vaart in de Partij genomen, als er niet waren personen, die men „vrijzinnig-demokraten in de partij" kan noemen, menschen die van twee wallen eten, die het heele jaar laten schelden op de voormannen en dan op het congres aap-wat-heb-je-mooie-jongen komen spelen. Ik bedoel menschen als Mendels, v. d. Waerden, Alberda, de zgn. verzoeningsgezinden, die in oogenblikken als deze het grootste gevaar zijn.

Mendels: De drijvers zijn beter!

Duijs: Ik ben geen drijver. (**Gelach**). Ik heb in de „Voorpost" nooit gedreven, terwijl mijn voorganger Mendels altijd met theoretische kibbelarijen erin aankwam.

Mendels: Dat lieg je.

Duijs: Zelfs zoo erg, dat Troelstra er met een ingezonden stuk tegen moest opkomen.

Mendels: Eenmaal!

Duijs: Legt uw oor eens te luisteren in de Partij en gij zult hooren dat royement volgen moet. In „Het Volk" zijn nooit principieele stukken geweigerd, zelfs niet het kleinste stukje. Toch roept men van onderdrukking der meeningsvrijheid. Daarom is een duur weekblad als nu opgericht zal worden, feitelijk onnoodig. Het is ook een voorrecht, want het Marxisme zal de [illegible]

[...]

precies woordelijk en letterlijk dezelfde waren al in „De Tribune" gehoord werden. Om die reden en om geen enkele andere zijn de „Jungen" geroyeerd en daarna is de partij gegroeid tot drie millioen stemmen.

Van Kol: Aug. Bebel was de man van het royement.

Duys: Juist, en Liebknecht. De toestand is onhoudbaar. Gorter smeert 'm en tennist nog slechts met de Hilversumsche bourgeoisie. (**Gefluit.**)

De Voorzitter: Ik verzoek stilte, maar verzoek Duys ook zijn persoonlijkheden achterwege te houden.

Duys: Ja, hoe is de toestand? Bij een Friesche verkiezingsactie kan men slechts één Marxist als propagandist krijgen, door hem het mes op de keel te zetten en dan komt „De Tribune" en zegt: die verkiezingsactie deugde niet. In Rotterdam verkettert v. Ravesteyn Spiekman en noemt hem klein-burgelijk omdat hij de kermis houden wil en vlak daarop komt v. d. Goes in „Het Volk" als marxist voor kermisbehoud pleiten.

Wat is het verschil tusschen Marxist en revisionist in de praktijk? Zijn Loopuit en Mendels meer Marxist in de praktijk dan Vliegen in den Amsterdamschen Raad? Waarom wordt Wibaut in de „Tribune" zacht aangepakt als hij in den Raad naar hun inzicht verkeerd doet en waarom Troelstra hard? Het gaat niet om Marxisme of revisionisme. Ik heb persoonlijk de hoogste achting voor Wibaut, Holst, v. d. Goes.

V. d. Goes: Ik dank jou!

Duijs: Daarmee toont v. d. Goes dat hij van de zaak een personenzaak maakt. (**Applaus.**) Men maakt personenverschil. Was Wijnkoop een arbeider, hij was er al lang uitgegooid. In Weesp royeert men een arbeider omdat hij lid is van een muziekvereeniging die mee den nieuwen burgemeester zal ontvangen en Mendels zette in „de Stem des Volks" den naam van een gestorven burgemeester in een rouwrand.

Mendels: Scheef voorgesteld alweer. Een schandaal, de persoonlijkheden van dien kerel!

Duijs: Ik wees op feiten. Het gemier met de „Tribune" moet uit zijn. Laat het congres niet uiteengaan, zonder de „Tribune"-redacteuren geroyeerd te hebben. (**Luid applaus.**)

Van der Waerden-Amsterdam V: Als iemand als Wibaut, die geregeld medewerker van „Het Volk" is, zegt, dat „Het Volk" zeker voor hem gesloten zou zijn, als hij kritiek op de politiek van de Partij zou willen uiten....

Troelstra: En dat moeten wij dan maar gelooven, omdat Wibaut dat zonder eenigen grond zegt?

Van der Waerden: Het gebeurt aldus, dat de redactie onmiddellijk grof over iemand heenvalt en hem disqualificeert, als hij het waagt kritiek te oefenen. Dat schrikt de menschen van kritiek in „Het Volk" af. Als in Amsterdam een ontwikkelingsclub wordt opgericht, die zelfs Kuyper en Wibaut uitnoodigt als sprekers, dan wordt er gezegd: de fatsoenlijke Marxisten moesten daaraan niet meedoen. Dat wij niet scherp tegen de „Tribune" ageerden, dan was dat omdat wij hen niet wilden afvallen, omdat „Het Volk" gesloten was.

Troelstra: Is niet gesloten!

V. d. Waerden: Met het stelsel van onderschriften bij ingezonden stukken heeft „Het Volk" den schrik er in gebracht. (**Och, och!**) Zeker hebben de „Tribune"-menschen zeer zwaar ge-[illegible] het Marxisme vooral ook in miskrediet gebracht. Met Troelstra's werkloosheidspeechen was ik het niet eens, maar er zat een massa propaganda in en de „Tribune" heeft daarvan niets gezegd, doch gezegd dat Troelstra geen sociaaldemocraat meer was. Dat was een schandaal. Maar wat heeft Duijs niet in de „Voorpost" misdaan? Gaat het nu aan tot de „Tribune"-lui te zeggen: je geld of je leven! Men kan royeeren, wegens beschadiging van het partijbelang. Het Rotterdamsche colportage-verbod was een schandaal....

(Geroep: De colportage zelf was veel grooter schandaal). Men had dien colporteur moeten royeeren, maar colportage-verbod is in strijd met de partijgrondslagen. Wij eischen de vrijheid van drukpers van de bourgeoisie, maar mogen dan zelf ook geen blad verbieden.

Te Erfurt, dit aan Duijs' adres, zijn de menschen ook geroyeerd omdat zij gezegd hadden, dat de partijleiders de Partij corrumpeerden...

Troelstra: Zeker wel, de „Tribune" schreef, dat de Kamerfractie [illegible]

[...]

vertrouwen hebben in de vrijheid. Tegen losbandigheid is maar één geneesmiddel: de vrijheid zelf. Geweld helpt daartegen niet." Als het congres tot de „Tribune"-redacteuren zegt: heft uw blad op in het belang van de Partij, dan geloof ik dat ze het doen zullen. (Stemmen: Zij hebben al gezegd: Nooit!)

Mevr. **Vos—Stel**-Westeremden: Te Utrecht in 1906 zei ik reeds, dat de redactie van „Het Volk" met twee maten meet. Het niet-schrijven in dat blad door verschillende Marxisten had tot oorzaak de verwachting, dat de redactie dan in een noot een fikschen mep zou laten volgen. Wel zegt Vliegen, dat over de praktijk nooit oneenigheid in de Partij bestond, maar wij Marxisten vinden wel degelijk verschillende partijbestuursdaden verkeerd. De wijze van kritiek van de „Tribune" wekte niet mijn volkomen sympathie, omdat het zeer moeilijk is in Kamer en Raad altijd precies goed te handelen; maar afkeurenswaardige handelingen zijn toch aan te wijzen. Zoo is in zake het district Appingadam het congresbesluit dat de Partij bij eerste stemming zelfstandig moet optreden, overtreden door het P.B.

Schaper: Eenstemmig.

Mevr. **Vos—Stel**: Dan hebben ook de Marxisten in het P. B. verkeerd gedaan. (**Stemmen**: Wat heeft dat nu op dit congres te maken?) Toen de afd. Westeremden zich aan de partijbesluiten hield en weigerde de Appingadamsche vergadering bij te wonen, schreef Schaper: ga er wel heen, maar speel niet in de kaart van de tegenpartij.

De **voorzitter**: Dit heeft toch niets met de „Tribune"-kwestie te maken.

Mevr. **Vos—Stel**: Het feit dat er nu een nieuw weekblad in de partij opgericht moet worden, is een bewijs dat er iets in de partij niet deugt. Als het goed was in de partij, moest „Het Volk" voor Marxisten en revisionisten gelijkelijk open staan.

Vliegen: Zoo is het al.

Mevr. **Vos-Stel**: De Marxisten voelen het anders.

Vliegen: Dan voelen ze het mis.

Mevr. **Vos—Stel**: Niet in een hoekje van „Het Volk" moet het Marxisme de volle waarheid kunnen zeggen, maar in het heele blad. Vliegen moest niet heel Amsterdam optrommelen als de gemeenteraad drie ambtenaren ontslaat en dan zelf drie redakteuren uit de Partij zetten. Die redakteuren vangen slechts de slagen op voor een heele partijstrooming die achter hen staat. De twee Marxistische redakteuren zullen in „Het Volk" tegen de vijf revisionisten altijd in de minderheid blijven. Wij kunnen echter probeeren of het gelukt. Tegenover Duijs' arbeiders die royement willen, staat de arbeidersafdeeling Kloosterburen die bij royement uittreedt. Laat ons in het aangezicht van den verkiezingsstrijd de partij-eenheid behouden.

De **voorzitter** deelt mede dat 139 afdeelingen door 178 afgevaardigden vertegenwoordigd zijn.

Bakker-Zwolle verklaart zich in bijna alle opzichten tegen de meeningen der „Tribune" te kanten, maar toch een tegenstander te zijn van een verplichting tot opheffing ervan. Er heeft in de laatste maanden zeer groot gevaar voor scheuring gedreigd, zooals er al jaren lang een abnormale verhouding was, doordat de Marxisten, ten onrechte en doorvreten van wantrouwen, meenden geknot te zijn in hun meeningsuiting. Daarna kwam de oprichting der „Tribune". De wijze van optreden in dat blad verdient dubbel-en-dwars een ongenadige afstraffing. Maar nu hebben wij het zeer verstandige voorstel om een officieel Marxistisch blad, dat ik om de eenheid te verkrijgen aanvaard, hoowel ik voor zulk een officieel Partij-Marxisme wel wat heel kriebelig ben. Zetten wij daar nu echter naast een verplichting om de „Tribune" op te heffen, met het dreigement van royement er achter, dan krijgt dat den schijn van ketterjagerij en geven wij den geroyeerden de martelaarsglorie. De „Tribune" zal vanzelf wel verdwijnen, want de „Tribune"-lui zullen de redactie van het Partijweekblad wel als zeer bekwaam erkennen. (**Stemmen**: Ze zeggen juist het tegendeel!) Nu ja, in den laatsten tijd wordt veel gezegd wat men zoo nauw niet nemen moet. Laten wij oppassen niet twee Partij-organisaties te krijgen, maar de „Tribune" den dorren, roemloozen dood laten sterven. (**Applaus.**)

Verstegen-Heider: De verdedigers van de „Tribune" zijn nog niet erg gelukkig geweest. Hoe kunnen zij zeggen: de „Tribune"-redacteuren zijn schandalig opgetreden, — en dan weer een verzoening tot stand willen brengen. Met die lui is eenvoudig niet langer land te bezeilen. Zij overtreden voortdurend alle mogelijke congres-resoluties.